



ULUSLARARASI OKULLARDA İSTİHDAM OLANAKLARI: FIRSATLAR VE KOŞULLAR

Hasan YÜKSEL¹

Öz

Bu çalışmada Türkiye’de akademik çevrelerce oldukça az bilinen uluslararası okul statüsündeki eğitim kurumlarında özellikle ‘ekonomi’ öğretmeni olarak istihdam edilmenin koşullarını ortaya koymak ve bu okullarda eğitimci olarak çalışmak isteyen ilgililere sunulan fırsatlardan bahsetmek amaçlanmaktadır. Sürekli değişen ve dönüşen iş piyasası koşullarında, iş bulmak oldukça meşakkatli bir süreç haline geldiği gibi, tek başına bir eğitim kurumundan alınan diploma da iş bulmak için yeterli olmamaktadır. İş arayan adayların da kendisini bu dinamik koşullara uygun, yaşam boyu eğitim temelinde ve rekabet edebilir bir biçimde hazırlaması bir o kadar önemlidir. Bu hedefe ulaşmak için ayrıca Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde bazı eğitim öğretim müfredatlarının gözden geçirilmesi, güncellenmesi ve çağın gerekliliklerine göre yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Mezun öğrencilerin sadece ‘yerel’ ya da ‘mahalli’ olarak nitelendirilebilecek iş piyasasındaki koşullara göre değil, aynı zamanda küresel ölçekte varlık bulan istihdam imkânlarına uygun bir biçimde hazırlanması oldukça elzemdir. Bu açıdan uluslararası okullar, başta ‘öğretmenlik’ pozisyonu olmak üzere, birçok alanda yeni istihdam imkânları sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İstihdam, İşgücü Piyasası, Ekonomi Öğretmeni, Uluslararası Okullar
JEL Sınıflandırması: J01, J08, J2

THE POSSIBILITIES OF EMPLOYMENT AT INTERNATIONAL SCHOOLS: OPPORTUNITIES AND REQUIREMENTS

Abstract

In this study, it is aimed to portray the requirements of employment as ‘economics’ teacher in particular and in educational institutions acting within the status of international schools, which is not commonly known by academia in Turkey and to reveal the opportunities for those who are interested in working as educators in these schools. In labor market conditions perpetually changing and transforming, finding a job becomes a challenging process on the one hand, and a degree obtained from an educational institution is not adequate to find a particular job on the other hand. The fact that the candidates searching for jobs are to prepare themselves incompatible with these dynamic conditions and in line with lifelong learning process as well as by considering the competitive atmosphere which is also of great significance. Above all, in order to reach that goal, revising, updating, and restructuring some educational curricula depending upon the requirements of the era, particularly, in developing countries like Turkey are also needed. Preparing students (graduates) not only to the requirements of labor markets referred as ‘local’ or ‘regional’, but also in coherence with employment opportunities available on a global basis is so crucial. Within this framework, international schools provide new employment opportunities in all branches starting mainly from “teaching” positions.

Keywords: Employment, Labor Market, Economics Teacher, International Schools
JEL Classification: J01, J08, J2

¹ Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, e-posta: hasanyukse137@gmail.com ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8736-586X>

1. GİRİŞ

Eğitim işkolu istihdama önemli düzeylerde katkı sağlayan sektörlerin başında gelmektedir (Naafs & Skelton, 2020: 1). Sektörün istihdama yönelik yaptığı pozitif etkinin yanı sıra, eğitim-öğretim faaliyetlerine ilişkin yatırımların ülke ve bölge farkı gözetmeksizin bireyler arasında fırsat eşitliğini arttırdığı ve eğitimin iş bulmayı kolaylaştıran itici bir güç olduğu savunulmaktadır. Bu durum beşerî sermaye yatırımlarının esas çıkış noktasını oluşturan eğitimin gerek sektörel gerekse bireysel düzlemde istihdam açısından ne denli kritik bir alan olduğunu ortaya koymaktadır (Brown, 2003: 142; Al Riyami vd., 2004: 144-154). Sektörel düzlemde çalışanların öncelikli olarak akademik (öğretmen) ve idari (müdür, müdür yardımcısı, akademik müdür yardımcısı, insan kaynakları uzmanı, öğrenci işleri sorumlusu, finans sorumlusu vb.) olmak üzere, çeşitli pozisyonlarda ve akademik düzeyde istihdam edilenlerin de oldukça farklı branşlarda iş bulma imkânlarının olması sektörün istihdam edilebilirliğini arttırmakta ve bu piyasaya hem ulusal hem de küresel ölçekte ayrı bir dinamizm kazandırmaktadır. İstihdam edilebilirlik bağlamında aynı dinamizm ve potansiyel hatta fazlası IB (International Baccalaureate), AP (Advanced Placement), AS/A Level (Advanced Subsidiary Level/Advanced Level) veya IGCSE (International General Certificate of Secondary Education) eğitimleri veren ve küresel ölçekte akredite olmuş uluslararası okullar ve kolejler için de geçerliliğini korumaktadır. Bahse konu okullar, sadece ulusal değil, aynı zamanda küresel ölçekte de çok iyi koşullarda istihdam imkânı sağlaması yönüyle yerli ya da ulusal olarak tanımlanabilecek muadillerinden oldukça farklı özelliklere ve akademik altyapıya sahiptir.

Uluslararası okul ya da kolej konsepti Türkiye’de Türkçe ile eğitim yapan üniversitelerde ve yine bu kurum ve kuruluşlarda çalışmakta olan akademisyenlerce pek bilinen ve hakkında bilimsel çalışmalar yapılan bir alan değildir. Dolayısıyla bu çalışmada, evrensel anlamda oldukça dinamik bir işgücüne ve istihdam potansiyeline sahip bu okullarda iş bulabilmenin ön koşulları mercek altına alınacak ve bahse konu kurumların akademik ve idari düzeyde çalışanlarına sunduğu imkânlar tartışılacaktır. Tüm bu konulara odaklanılırken özellikle bu kurumlarda ekonomi öğretmeni olmanın üzerinde hassasiyetle durulacaktır. Nitekim konu, başta işletme, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, tarih ve sosyoloji gibi birçok disipline de teşmil edilebilir. Ekonomi öğretmeni olarak çalışabilmenin önkoşulları ve bu alanda sunulan fırsatlar aradaki ufak tefek nüanslara rağmen bu bilim dalları için de geçerliliğini korumaktadır. Böylelikle Türkiye ölçeğinde ve akademik çevrelerce oldukça az bilinen bir konu, istihdama ve çalışma koşullarına bakan yönleriyle tafsilatlı bir biçimde ele alınmış olacaktır.

Yazarın da aynı zamanda piyasayı tanıyan ve uluslararası onaya sahip ve sertifikalı IB ekonomi öğretmeni ve yükseköğretim düzeyinde uzun yıllardır çalışma ekonomisi dersleri veren bir akademisyen olması dolayısıyla bu çalışmada IB, AP, AS/A Level ve IGCSE alanlarında ekonomi öğretmeni olmanın temel koşulları ele alınacak, bu okulların çalışanlarına sunduğu maddi ve maddi olmayan imkânlar oldukça detaylı bir biçimde analiz edilecektir. Temel amaç, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri başta olmak üzere, üniversitelerde öğrenim görmekte olan öğrencilere iş bulma anlamında farklı bir bakış açısı kazandırmak, birincil işgücü piyasası içerisinde konumlanmış kurumlarda ve iyi koşullarda istihdamlarına katkı sağlamaktır. Bu yönüyle kaleme alınan bu çalışma, literatürde bir ilk olma özelliğine sahip bulunmaktadır. Çalışma geneli itibariyle üç ana bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde uluslararası okul kavramı ve bu okullarda verilen IB, AP, AS/A Level ve IGCSE gibi uluslararası diploma programlarından bahsedilecektir. Özellikle bu programların ekonomi disiplini ile ilgili olan kısımları derinlemesine analiz edilecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise uluslararası okullarda iş bulmak için, izlenilmesi gereken temel yöntem üzerinde durulacaktır. Uzun süreli istihdam, güvenceli ve kaliteli iş bağlamında sıklıkla kullanılan iş arama platformları, gelecek vaat eden ve oldukça iyi fırsatlar sunan bölgeler ve ülkeler bu bölümün odak noktasını oluşturmaktadır. Çalışmanın

üçüncü bölümünde ise ekonomi öğretmeni olmanın önkoşulları, sağlanan avantajlar, ücret skalaları, freelance çalışma imkânları gibi konulardan bahsedilecektir. Yine bu bölümde çalışma ekonomisi bölümü mezunları için yeni bir vizyon ve perspektif ortaya konulmağa çalışılacaktır.

2. ULUSLARARASI OKULLAR ve EKONOMİ PROGRAMLARI

En geniş ifadesiyle anadili İngilizce “olmayan” bir ülkede eğitim-öğretim faaliyetlerinin ‘tamamını’ ya da bir ‘kısımını’ İngilizce olarak sunan okullar uluslararası okul olarak tanımlanmaktadır (ISC, 2015: 1). ‘Geleneksel’ düzlemde ve ‘ücretsiz’ olarak eğitim veren eğitim-öğretim kurumlarından ve bu kurumlarda sunulan müfredatlardan oldukça farklı bir eğitim felsefesine sahip ve dünyanın dört bir tarafında faaliyetlerine devam eden uluslararası okulların sayısı her geçen gün artmaktadır (Brummitt & Keeling, 2013: 25-36). Bu okullar, kâr amacı güden eğitim-öğretim kurumları olarak, faaliyette bulundukları ülkelerin bilhassa gelir düzeyi yüksek ailelerinin çocuklarına İngilizce olarak eğitim vermekte, akademik ve ders dışı anlamda sundukları imkânlar ile onları geleceğe hazırlamaktadır. Bir taraftan kâr amacı gütmemesi, diğer taraftan eğitim-öğretim ücretlerinin oldukça yüksek olması bu okulların meşruiyetini ve kuruluş amaçlarını da sorgulanır hale getirmektedir (Bunnell vd., 2016: 408-423). Uluslararası okullar, esas itibarıyla çok kültürlü, çok dinli ve çok dilli ülkelerde yaşayan ailelerin çocuklarına ulusal eğitim sisteminin dil öğrenimi ya da üniversiteye hazırlık bağlamında sağlayamadığı ya da eksik kaldığı noktada destek olmak amacıyla kurulmuşlardır. Örneğin, çok uluslu şirketlerde veya yabancı misyonlarda (büyükelçilik, konsolosluk vb.) istihdam edilen ebeveynlerin çocuklarına yönelik eğitim vermek bu okulların temel amacıdır. Asıl kuruluş amaçları budur (Hayden & Thompson, 2008: 15, 16). Bu şekilde faaliyet gösteren uluslararası okullar, literatürde “*Tip A*” (Mayer, 1968: 10), “*standart tip*” (Peterson, 1987) veya “*ideal tip*” (Leach, 1969) şeklinde kategorize edilmektedir. Ancak sonradan bu okulların ‘uluslararasılaşma’, ‘küresel bir vatandaş olma’, ‘dünyayı tanıma’, ‘dünyaya açılma’, ‘sosyal sorumluluk bilinci geliştirme’ ya da ‘küresel anlamda çevre farkındalığı oluşturma’ gibi evrensel denilebilecek bir vizyona ve ideolojiye sahip olması bu okulların sayısına yönelik tartışmaların da artmasına zemin hazırlamıştır (Hayden & Thompson, 2008: 15, 16). Başta uluslararasılaşmaya, küresel sermayeye (Brooks & Waters, 2015: 212-228; Tanu, 2014: 579-596; Hayden & Thompson, 1995: 327-345), evrensel barışa ve mobiliteye oldukça değer atfeden bu kategorideki okullar “*Tip B*” olarak adlandırılmaktadır (Hayden & Thompson, 1995; Bunnell vd., 2016: 6). Özel şirketlere ait ve sahipleri tarafından doğrudan kâr amacı güdülerek kurulan ve faaliyetlerine devam eden “*Tip C*” statüsünde yer alan uluslararası okullar ise bir biçimde bu özelliklerini perdeleyebilmekte ve tamamıyla eğitim odaklı olarak kurulan kurumlar imajı verebilmektedir (Haywood, 2015: 45-58). Hâlbuki bu grupta yer alan uluslararası okullarda kârlı bir yatırım aracı olarak kurulmuşlardır (Lewandowski, 2012).

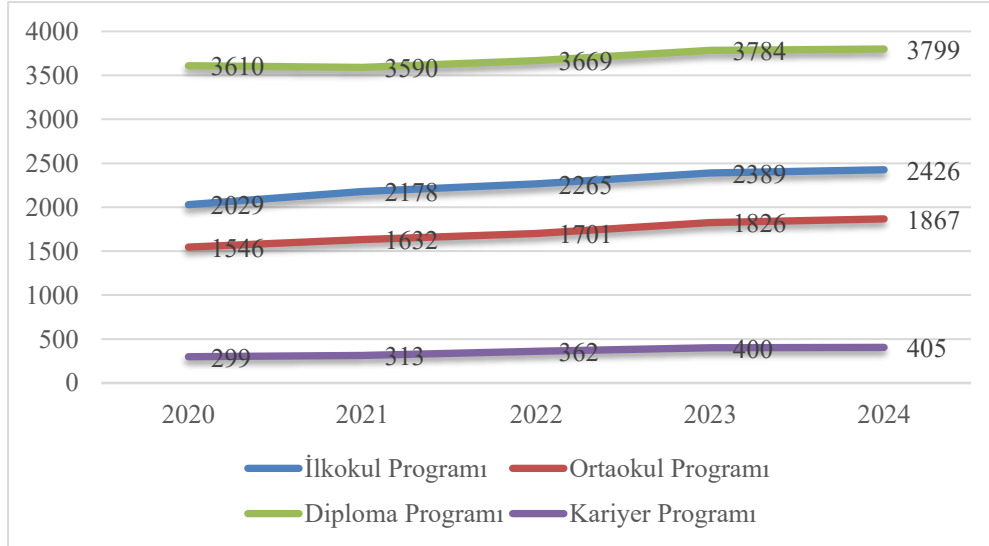
Uluslararası okullarda öncelikle küreselleşme ve sonrasında iletişim ve ulaşımında yaşanan baş döndürücü gelişmeler ile birlikte birbirine bağımlı hale gelmiş bir ortamda gençlerin karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olmak, sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde sadece yerel ya da ulusal düzeyde değil, aynı zamanda evrensel düzlemde inisiyatif alabilmelerine ve sorumluluk üstlenmelerine olanak sağlamak ve bu kapsamda eğitim-öğretim programlarını şekillendirmek amaçlanmaktadır (Hayden & Thompson, 1995: 328; uluslararası okullar ile ilgili ayrıca bkz. Hayden & Thompson, 1998: 549-568; MacDonald, 2006: 191-213; Odland & Ruzicka, 2009: 5-29; Terwilliger, 1972: 359-363; Langford, 2012: 28-43; Dunne & Edwards, 2010: 24-39; Bates, 2012: 262-274; Heyward, 2002: 9-32; Gray & Summers, 2016: 1-15).

ISC Research tarafından 2022 yılında yapılan tespitlere göre, dünya genelinde toplamda 13.180 uluslararası okul bulunmakta ve bu okullarda 3-18 yaş aralığında 5.8 milyon öğrenci eğitim almaktadır. Bahse konu okullarda 571.000 öğretmen istihdam edilmektedir. Bu yönüyle sektörün yıllık olarak ekonomik büyüklüğü 54 milyar dolar seviyesine ulaşmış vaziyettedir. On yıl öncesinde bu okul sayısının

8.246 (%60 artış), öğrenci sayısının 3,8 milyon (%53 artış), istihdam edilen akademik personelin 356.487 (%60 artış) ve yıllık elde edilen gelirin de 28 milyar dolarlar (%92 artış) seviyesinde olduğu düşünülürse sektörün ne denli büyüdüğü ve hacminin ne kadar arttığı çok daha kolay anlaşılabilir (Iscresearch, 2023). Eldeki veriler, ilerleyen yıllarda bu okulların sektördeki etkinliğinin daha da artacağına işaret etmektedir.

3. ULUSLARARASI OKULLARDA UYGULANAN EĞİTİM PROGRAMLARI ve KAPSAMLARI

Daha önce de değinildiği gibi, uluslararası okullar, milli eğitim veya ulusal müfredat ile birlikte uluslararası eğitim müfredatını (IB, AP, AS/A Level, IGCSE vb.) uygulayan ve bu anlamda uluslararası akreditasyon kuruluşları (CIS, IB, College Board, Cambridge, Pearson ve diğerleri) tarafından akredite edilmiş, mezun olan öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası diploma alabildikleri, sadece akademik başarıya odaklanmayan; aynı zamanda spor, sanat, kültür gibi alanlarda da öğrencilerini geleceğe hazırlayan ve öğrencilerinin dünyanın en prestijli üniversitelerine (Amerika, İngiltere, Kanada, Avustralya veya AB üyesi ülkeler) kabul almalarına imkân sağlayan okullar olarak tanımlanmış idi. Bu okullardaki fiziki şartlar, akademik yapılanma, dersi veren öğretmen (akademisyen) kalitesi tamamen üniversite ve yükseköğretim standartlarındadır. Bahse konu okulların daha kolay anlaşılabilmesi adına bu okullarda uygulanan uluslararası programların ve müfredatların titizlikle incelenmesi gerekmektedir. Bu eğitim-öğretim kurumlarında geneli itibarıyla başta IB olmak üzere, AP, AS/A Level ve IGCSE kapsamında eğitimler verilmektedir (Hayden vd., 2000: 107, 108). Son yıllarda Edexcel gibi uygulamalar da ön plana çıkmış durumdadır (Qualifications.pearson, 2023). Bazı okullar bu eğitimlerin aynı anda birkaçını verirken, bazıları ise sadece tek bir programa odaklanabilmektedir. Dolayısıyla bu durum okuldan okula değişkenlik arz etmektedir. Araştırmanın bu aşamasında çalışmanın teorik olarak sınırlarını çok da zorlamadan ve bu okullarda okutulan ‘ekonomi’ disiplininin içerik ve özünden kopmadan verilen eğitim ve bu eğitimin kapsamından bahsedilecektir.



Şekil 1. Dünya Geneline IB Program Sayısındaki Son Beş Yıllık Değişim (2020-2024)

Kaynak: Ibo.org/about, 2025.

* İlkokuldan lise kademesine varana değin son yıllarda IB eğitimi veren okulların ve IB programlarının sayısında kayda değer artışlar yaşandığı gözlenmektedir. Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere, IB programları içerisinde en büyük artış diploma programında gerçekleşmiş olup, ilkokul ve ortaokul programları ise ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır. İlgili tablo uluslararası okul

işgücü piyasasındaki büyümeye de işaret etmekte ve ileriye dönük olarak bu programın istihdam yaratma kabiliyetine ilişkin önemli ipuçları vermektedir (Şekil 1).

3.1. Uluslararası Bakalorya (IB) Programı ve Kapsamı

Uluslararası okullarda verilen ve diğer programlara kıyasla oldukça detaylı, eski ve kapsamlı olarak adlandırılabilen ilk program IB programıdır. Dört farklı yaş grubu IB eğitimi alabilmektedir. Öncelikli olarak 3-12 yaş arasındaki ilkökul öğrencileri (i), 11-16 yaş arasındaki ortaokul öğrencileri (ii), 16-19 yaş arasında diploma programına dâhil olan öğrenciler (iii) bu eğitimlerden faydalanabilirler. Ayrıca 16-19 yaş grubuna hitap eden kariyer programları (iv) da IB kapsamında verilen eğitimin son aşamasını oluşturmaktadır. Bu programlar içerisinde ilk defa 1968 yılında uygulamaya alınması dolayısıyla en eski olanı IB Diploma programıdır. Ortaokul programı 1994’te, ilkökul programı 1997’de, kariyer programı ise 2012 yılında faaliyete başlamıştır. Öğrenmeyi öğrenme konusuna öncelik vermesi adına IB ilkökul programı öz bakım becerilerini yapabilen ve kültürel farklılıklardan haberdar bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Ortaokul programı ise sağlam bir akademik altyapıya sahip, kendi kendine öğrenebilen, öğrendiklerini sınıfta ve gerçek hayatta uygulayabilen öğrenciler yetiştirmeyi amaçlar. Geleceğe hazırlık programı olarak nitelendirilen diploma programı ise öğrencilerin sorgulayıcı bir bakış açısı kazanmalarını ve bu yönüyle onları öğrenmeye istekli hale getirmeyi öncelemektedir. IB Ekonomi dersleri de özellikle IB Diploma programının önemli bir parçası niteliğindedir (Ibo, 2023).

3.1.1. Uluslararası Bakalorya (IB) Ekonomi, İlgili Müfredat, Sınav ve İçeriği

IB Ekonomi dersleri IB programı içerisinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bilhassa dünyanın sayılı üniversitelerinde ekonomi, işletme, siyaset bilimi, yönetim ve bilişim sistemleri ya da finans gibi disiplinlerde eğitim almak isteyen adaylar IB Ekonomi dersi almakta ve 12. sınıfın sonunda IB Ekonomi sınavlarına girmektedirler. Ders içeriği yükseköğretim düzeyinde verilen ekonomi dersleri ile birebir örtüşmektedir. Bu bağlamda ekonomiye giriş (I. Ünite), mikro-ekonomi (II. Ünite), makro-ekonomi (III. Ünite) ve uluslararası ekonomi (uluslararası iktisat) (IV. Ünite) derslerinin tamamı ünitelendirilmiş bir biçimde IB ekonomi müfredatı içerisinde verilmektedir. Birinci ünite de ekonominin “tanımından”, “içeriğinden” ve “tarihinden” hareketle, ekonomistlerin dünyaya ilişkin genel yaklaşımları üzerinde durulmaktadır. Mikroekonominin ele alındığı ikinci ünite de “arz”, “talep”, “piyasa dengesi”, “esneklik”, “piyasa başarısızlığı”, “dışsallık” gibi konulara odaklanılmaktadır. Makroekonominin işlendiği üçüncü ünite de ise “ekonomik aktivite ve ölçümü”, “toplam talep”, “toplam arz”, “makroekonominin amaçları”, “işgücü piyasası politikaları”, “para politikası”, “maliye politikası” veya “arz yönlü politikalar” gibi konulardan bahsedilmektedir. Son olarak küresel ekonomi dersi kapsamında ise “uluslararası ticaretin faydaları”, “ticari koruma”, “döviz kurları”, “ödemeler dengesi”, “sürdürülebilir kalkınma”, “ekonomik büyüme” gibi konulara değinilmektedir. Üniversitede girmek istedikleri bölüm göz önüne alınarak öğrencilerin bir kısmı IB Ekonomi dersini standart düzey (SL) olarak alırken, bazıları ise yüksek düzey (HL) olarak almaktadır. İki düzey arasındaki temel farklılık, yüksek düzeye kıyasla standart düzey ekonomi dersleri çok daha basittir ve yüksek düzeyde anlatımı yapılan konuların bir kısmı standart düzey ekonomi müfredatında bulunmamaktadır. Dolayısıyla derse yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme ‘içsel’ (internal) ve ‘dışsal’ (external) olmak üzere iki aşamadan meydana gelmektedir. Dışsal olarak yapılan değerlendirme düzey farkına bağlı olarak, üç sınavdan (Paper 1, Paper 2 ve Paper 3) oluşmaktadır. Yüksek düzey (HL) IB Ekonomi dersi alan öğrenciler bu sınavların üçüne de girmektedirler. Standart düzey (SL) alanlar ise daha çok ilk iki sınavı almaktadırlar. Birinci sınav (paper 1), öğrencilerin yorum, analitik düşünme, analiz ve sentez becerilerini ölçümlemeye dönük, ikinci sınav (paper 2) ise yine tüm ünitelerden sorumlu olacak biçimde veriler üzerinden sorulan sorulara cevap vermeye dayalı bölümlerden oluşmaktadır. Yüksek düzey IB ekonomi (HL) dersi alan öğrencilerin girdikleri üçüncü sınav (Paper 3) müfredatın tamamını kapsamaktadır. İçsel değerlendirme ise

öğrencinin eğitim aldığı okul tarafından verilen bir proje ödevi, makale ya da portfolyo dosyasından oluşmaktadır. İlk ünite hariç tutulmak şartıyla, öğrenci üç farklı üniteyle ilgili basında çıkmış, gazetede veya bilimsel bir dergide yayınlanmış üç konu seçer ve bu konular ile ilgili değerlendirme yazıları yazar. Hazırlanan bu ödevlerin amacı, öğrencinin ekonomi dersinde tamamen teorik olarak öğrendiği konunun pratikteki karşılıklarının ne olduğunu anlamasını sağlamaktır. Bir nevi teori ile pratiğin bütünleştirilmesi amaçlanmaktadır. İçsel değerlendirme, öğrencinin final notunun %30'unu oluşturmaktadır (Ibo.org/programmes, 2023; Ibeconomist, 2023).

3.2. Advanced Placement (AP) Programı ve Kapsamı

AP programı ve bu kapsamda düzenlenen sınavlar, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve bizatihi College Board tarafından organize edilmektedir. Yapılan bilimsel çalışmalara göre gerek küresel ölçekte gerek Amerika'da üniversitelere kabul almak amacıyla AP sınavlarına giren öğrenci sayısında adeta bir 'patlama' yaşandığı tespit edilmiştir. Ayrıca AP programına sahip lise sayısında da kayda değer bir artış gözlenmektedir. 1992-2012 yılları arasında AP dersleri veren okul sayısı iki katına çıkmış, yapılan AP sınavları da %500'den daha fazla artmıştır (Judson & Hobson, 2015: 59). Bu tespit, yurtdışından üniversite kabulü almak ve üniversitelerde kredi avantajı sağlamak amacıyla girilen (Gurantz, 2021: 233-255; Chajewski vd., 2011: 16-27; McKillip & Rawls, 2013: 305-318) AP sınavlarının önemini ne denli arttığını göstermesi bakımından büyük bir öneme haizdir. Jeong (2009) tarafından yapılan çalışmada ortaöğretim düzeyindeki öğrencilere AP kapsamında 37 adet farklı ders verilebildiği ifade edilirken (Jeong, 2009: 346), halihazırda College Board'un ana sayfasında ise AP Diploma programından (a) sanat ve İngilizce'ye (b), tarih ve sosyal bilimlerden (c) matematik ve bilgisayar bilimlerine (d), fen bilimlerinden (e) AP dünya dilleri ve kültürlerine (f) varana değin 7 farklı kategoride toplamda 41 farklı ders verildiği gözlenmektedir (Apstudents, 2023).

3.2.1. Advanced Placement (AP) Ekonomi, İlgili Müfredat, Sınav ve İçeriği

AP kapsamında ve tarih ve sosyal bilimler kategorisi içerisinde verilen derslerden birisi de AP Ekonomi dersidir. AP Mikroekonomi ve AP Makroekonomi olmak üzere iki farklı ders olarak okutulmaktadır. AP Mikroekonomi dersi temel ekonomik terimler (ünite 1), arz ve talep (ünite 2), üretim, maliyet ve tam rekabetçi model (ünite 3), eksik rekabet (ünite 4), faktör piyasaları (ünite 5), piyasa başarısızlığı ve kamunun rolü (ünite 6) olmak üzere, kabaca altı bölümden meydana gelmektedir. Aynı şekilde AP Makroekonomi dersi de temel ekonomik terimler (ünite 1), ekonomik göstergeler ve iş döngüsü (ünite 2), ulusal gelir ve fiyatlandırma (ünite 3), finans sektörü (ünite 4), stabilizasyon politikalarının uzun dönemli sonuçları (ünite 5), açık ekonomi-uluslararası ticaret ve finans (ünite 6) olmak üzere, altı kısımdan oluşmaktadır. IB Ekonomi programında ayrı bir bölüm olarak okutulan uluslararası iktisat dersi AP programında ise makroekonomi dersinin içerisinde yer almaktadır. AP Ekonomi sınavlarının içeriği ve yapılış biçimleri IB Ekonomi sınavlarından bir hayli farklıdır. Sınavın çoktan seçmeli (multiple choice) ve klasik (free response question) şekilde iki aşamada yapılması AP Ekonomi sınavlarını IB'den farklılaştırmaktadır. Sınavın çoktan seçmeli kısmında 60 soru, klasik tarafında ise 3 soru yer almaktadır. Çoktan seçmeli kısım için 1 saat 10 dakika, klasik sorular için ise 1 saatlik süre verilmektedir. Sınav değerlendirmesinde çoktan seçmeli kısım öğrencinin alacağı toplam puanının %66,67'sini etkilerken, klasik soruların bulunduğu kısım ise toplam puanın %33,33'üne etki etmektedir. AP mikro ve makro ekonomi sınavlarının her ikisi de her yıl mayıs ayında düzenlenmektedir (Apstudents, 2023). Öğrencilerin elde ettikleri puanlar 1-5 arasında puanlandırılmaktadır. 1 ile 2 puan alanlar 'başarısız' olarak kabul edilmekte, 3 ve üstü alanlar ise sırasıyla yetkin (orta), çok yetkin (iyi) ve aşırı yetkin (pekiyi) olarak kategorize edilmektedir (Apstudents.collegeboard, 2023). Sınavın çoktan seçmeli bölümü bilgisayar ortamında değerlendirilirken, klasik kısmı ise üniversitelerde görev yapan

ekonomi profesörleri ve alanında uzman AP Ekonomi öğretmenleri tarafından ölçümlenmektedir (Apstudents-ap scores, 2023).

3.3. Advanced Subsidiary/Advanced (AS/A) Level Programı ve Kapsamı

AS/A Level, standartları Cambridge Üniversitesi tarafından oluşturulan ve yine Cambridge Üniversitesi’nce akredite edilmiş uluslararası okullarda uygulanan evrensel bir eğitim programıdır. Bu programın amacı, öncelikli olarak uluslararası eğitimin küresel anlamda standartlarını belirlemek, öğrencilerin sorgulama ve öğrenmeyi öğrenme becerilerini geliştirerek hayata hazırlanmalarını sağlamaktır. 5-19 yaş aralığında olup, Cambridge tarafından akredite edilmiş uluslararası okullarda öğrenim görmekte olan öğrenciler bu program kapsamında verilen dersleri alabilmektedir ve akademik anlamda kendilerini geliştirme imkânına sahip olmaktadır. Yine Cambridge tarafından erken dönem (a), ilkökul (b), ortaokul (c), lise (d), ileri düzey (e) ve diğer (f) olmak üzere, altı farklı kategoride eğitimler verilmektedir (Cambridgeinternational, 2023). Uluslararası okullarda verilecek evrensel eğitimin temel ilkelerinin belirlenmesi adına AS/A Level programının AP ve IB programları ile örtüştüğü savunulabilir.

3.3.1. Advanced Subsidiary/Advanced (AS/A) Level Ekonomi, İlgili Müfredat, Sınav ve İçeriği

Cambridge “ileri” düzey kategorisi içerisinde yer alan AS/A Level Ekonomi dersi de kapsamı ve içeriği Cambridge International tarafından belirlenen derslerden sadece birisidir. AS Level’a kıyasla A Level ekonomi konularının daha yoğun ve kapsamlı oluşu iki program arasındaki temel farkı yansıtmaktadır. Cambridge AS Level öğrencileri, temel ekonomik fikirler ve kaynak dağılımı (bölüm 1), fiyat sistemi ve mikroekonomi (bölüm 2), mikroekonomi düzeyinde kamu müdahalesi (bölüm 3), makroekonomi (bölüm 4), makroekonomik düzeyde kamu müdahalesi (bölüm 5), uluslararası ekonomi (bölüm 6) konularını çalışırken, Cambridge A Level öğrencileri ise bu konulara ilaveten 5 farklı konudan da sorumlu olmaktadır. Bunlar içerisinde fayda (bölüm 7), işgücü piyasası politikaları (bölüm 8), para banka (bölüm 9), makroekonomik politikalar ve amaçları (bölüm 10), döviz kurları, küreselleşme ve ekonomik kalkınma (bölüm 11) gibi konular yer almaktadır. Gerek A Level gerek AS Level Ekonomi kapsamında öğrencilerin başarı durumları, çoktan seçmeli (multiple choice) ve klasik makale (essay) formatında yapılan dört sınavla (paper) ölçümlenmektedir. Klasik formatta yapılan sınavın süresi 2 saat iken AS Level Ekonomi kapsamında yapılan çoktan seçmeli sınavın süresi 1 saat, A Level Ekonomi kapsamında yapılan çoktan seçmeli sınavın süresi ise 1 saat 15 dakikadır. Küçük nüanslara rağmen her iki programda sınavlar, A (en yüksek not) ve E (minimum performans) şeklinde harfli bir sistemle değerlendirmeye tabii tutulmaktadır (Cambridgeinternational, programmes-andqualifications, 2023).

3.4. International General Certificate of Secondary Education (IGCSE) Programı ve Kapsamı

Tıpkı AS/A Level programı gibi, IGCSE Programı da Cambridge Üniversitesi tarafından 14-16 yaş grubunda bulunan ileri düzey lise öğrencilerine yönelik olarak düzenlenmektedir. 30 yıldan daha fazla süredir uygulanan Cambridge IGCSE programı kapsamında yaklaşık olarak 100 farklı derste eğitimler verilmekte ve sınavlar yapılmaktadır (Cambridgeinternational, 2023). Programın ölçme ve değerlendirme yöntemi olarak her bir dersin sonunda yapılan yazılı ya da sözlü sınav, ödev ve uygulama sınavı ön plana çıkmaktadır. Diğer uluslararası programlarda olduğu şekliyle, ders notları A’dan G’ye kadar harfli sisteme tabiidir (Cambridgeinternational, 2023).

3.4.1. International General Certificate of Secondary Education (IGCSE) Ekonomi, İlgili Müfredat, Sınav ve İçeriği

IGCSE programı ekseninde iki farklı ekonomi dersi verilmektedir. Ufak tefek nüanslara rağmen her iki derste de okutulan konular benzerlikler içermektedir. Ekonomi müfredatı temel ekonomik problem (bölüm 1), kaynakların dağılımı (bölüm 2), mikroekonomik düzeyde karar vericiler (bölüm 3), kamu ve makroekonomi (bölüm 4), ekonomik kalkınma (bölüm 5), uluslararası ticaret ve küreselleşme (bölüm 6) gibi kısımlardan meydana gelmektedir. Temel ekonomik problem başlıklı birinci bölümde üretim faktörleri, fırsat maliyeti, üretim imkânları eğrisi konuları yer alırken, kaynakların dağılımı adlı bölümde ise mikroekonomi ve makroekonomi arasındaki farklılık, arz-talep, fiyat oluşumu, fiyat mekanizması, esneklik, piyasa başarısızlığı ve iktisadi doktrinler gibi konulara yer verilmektedir. Üçüncü bölümün esas odak noktası ise para banka, çalışanlar, sendikalar, firmalar, üretim, maliyet ve piyasa türleri şeklindeki konulardır. Dördüncü bölümde para ve maliye politikaları, arz yönlü politikalar, ekonomik büyüme, işsizlik ve istihdam, enflasyon ve deflasyon konuları üzerinde durulmaktadır. Yoksulluk, yaşam standartları ve nüfus (demografi) ekonomik kalkınma isimli beşinci bölümün temel konularını oluşturmaktadır. Altıncı bölümde ise mukayeseli üstünlük, serbest ticaret, korumacılık, döviz kurları ve ödemeler dengesi gibi konular yer almaktadır. Öğrenci başarısı, çoktan seçmeli (multiple choice) ve yapılandırılmış (structured) olmak üzere iki farklı sınavla (paper) ölçümlenmektedir. Yapılandırılmış sınavı içeren kısım A ve B şeklinde iki bölümden meydana gelmektedir. Öğrenci A bölümünde 1 soru, B bölümünde ise 3 soruyu cevaplamakla yükümlüdür. Çoktan seçmeli sınav 45 dakika diğeri ise 2 saat 15 dakika sürmektedir. Her iki sınavda da hesap makinesi kullanımına izin verilmektedir (Cambridge Assessment International Education Syllabus: 6, 9-22; Cambridgeinternational, programmes-and-qualifications/cambridge-igcse-economics, 2023).

4. ULUSLARARASI OKULLARDA HANGİ KAPSAMDA ÇALIŞILABİLİR? ÖĞRETMENLİK Mİ, YOKSA İDARECİLİK Mİ?

Bir önceki bölümde değinildiği üzere, birbirinden farklı programların uygulandığı uluslararası okullarda değişik pozisyonlarda istihdam imkânları sunulmaktadır. Ancak bunlar içerisinde en fazla istihdam fırsatı sağlayan meslek grubu öğretmenlik ve idarecilik pozisyonlarıdır. Öğretmenlik mesleğinin iş özellikleri ve nitelikleri doğası gereği branşlara göre farklılıklar içermektedir. Ekonomi ve işletme öğretmenliği başta olmak üzere, sosyal bilimlerin tamamında (Örn: İngilizce, Sosyoloji, Antropoloji, Siyaset Bilimi, Tarih, Coğrafya vs.) iş imkânları olduğu gibi, uygulamalı bilimlerde de (Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Fen Bilgisi vs.) istihdam edilmek oldukça olasıdır. Ayrıca bu tür okullarda sanat ve spor alanlarında da öğretmen olarak iş bulmak olasılıklar dâhilindedir. Öğretmen olarak çalışmak için tecrübe veya kıdem önkoşul olmamakla birlikte tercih edilen (preferred) bir özellik olarak ön plana çıkmaktadır. Diğer yandan idareci tarafında da iş imkânı sağlayan müdür, müdür yardımcısı, her sınıf düzeyinde başöğretmen, finans sorumlusu, öğrenci işleri sorumlusu, bölüm başkanı, insan kaynakları uzmanı, muhasebeci, öğrenci işleri dekanı, yurt sorumlusu vs. şeklinde oldukça geniş bir açık iş portföyü söz konusudur. Özellikle okul müdürü ya da müdür yardımcısı gibi pozisyonlarda tecrübe şartı aranmaktadır. Dolayısıyla bu okullarda çalışmak isteyen bireyler öğretmen olarak çalışabilecekleri gibi, idari pozisyonlarda da istihdam edilebilirler. Şayet uluslararası okulların çalışanlarına sundukları imkânlar ekseninde bir değerlendirme yapılacak olur ise özellikle üst düzey yönetici (okul müdürü, müdür yardımcısı, öğrenci işleri dekanı vs.) olarak çalışan bireylerin sahip oldukları maddi ve maddi olmayan fırsatların çok daha fazla olduğu savunulabilir. Ayrıca muadil okullara kıyasla herhangi bir branş öğretmeni ya da diğer idari pozisyonlarda istihdam edilen çalışanlara sunulan fırsatlar da oldukça tatmin edici düzeylerde. Tüm çalışan gruplarına sunulan maddi veya

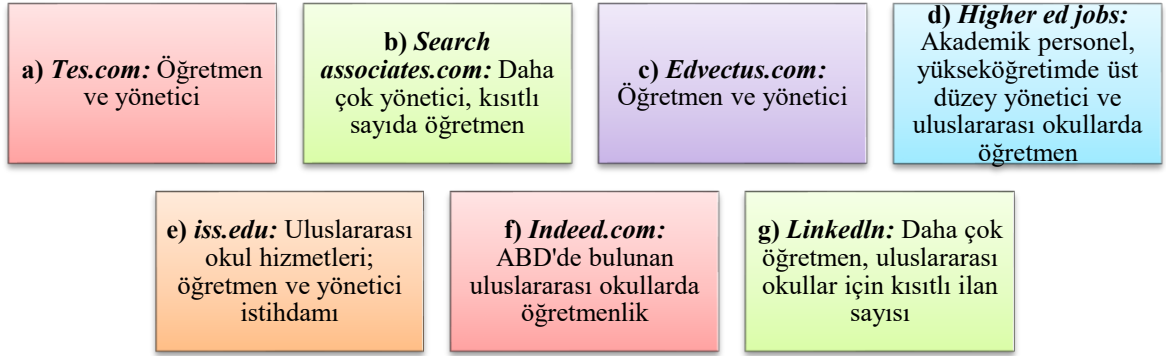
maddi olmayan fırsatlara çalışmanın bir sonraki kısmında detaylı bir biçimde değinileceğinden şimdilik bu kadarı ile yetinilecektir.

5. ‘EKONOMİ’ ve ‘İŞLETME’ DERSİ ÖĞRETMENLİK POZİSYONU

Ekonomi, uluslararası okullarda sıklıkla ihtiyaç duyulan, oldukça önemli ve gelecek vadeden bir branştır. Uluslararası okullarda iş arama amacıyla kullanılan platformların tümünde ‘çoğunlukla’ ekonomi öğretmeni (economics teacher) şeklinde tamamıyla ‘müstakil’, zaman zaman da ekonomi ve işletme öğretmeni (economics and business teacher) şeklinde hem ekonomi hem de işletme derslerini birlikte verebilecek öğretmen adaylarını istihdam etmeye yönelik ilanlara yaygın bir biçimde rastlanmaktadır. Bazı iş arama platformlarında matematik öğretmenliği ile ekonomi öğretmenliği şeklinde birlikte verilen ilanlar da söz konusudur. Ancak bu şekildeki iş ilanlarının sayısı oldukça azdır (Tes, 2023). Dolayısıyla gerek ekonomi gerek işletme alanlarındaki açık işlere başvuru yapacak bireylerin mikroekonomi, makroekonomi, çalışma ekonomisi, uluslararası iktisat bilgilerinin yanı sıra işletme dersi konularına hâkim olmaları da beklenmektedir. Üniversite düzeyinde verilen işletme derslerinin içeriği ile uluslararası okullarda okutulan işletme derslerinin içeriği birebir örtüşmektedir. Bu bağlamda işletme organizasyonu ve çevresi (i), insan kaynakları yönetimi (ii), çalışma ilişkileri (iii), finans ve muhasebe (iv), pazarlama ve operasyon yönetimi (v) gibi konular işletme ders içeriğinin temelini oluşturmaktadır (Hoang, 2016; Stimpson & Farquharson, 2015). Her iki dersin içeriğine vakıf öğretmen adayları bir taraftan istihdam edilebilirliklerini arttırırken, diğer taraftan da uluslararası bir işgücü piyasasında iş bulabilir ve rekabet edebilir hale gelmektedir. İlgili derslerin anlatımı konusunda sahip olunan tecrübe ve kıdem, yüksek lisans (MA) ya da doktora (PhD) düzeyinde alınan ekonomi eğitimi, akıcı düzeyde bir İngilizce bilgisi, sadece teorik düzlemde değil, aynı zamanda uygulamalı ekonomi (applied economics) alanındaki deneyim, soru çözme kabiliyeti ve Uluslararası Bakalorya Kurumu tarafından verilen eğitimlere katılarak gerekli Ekonomi ve İşletme öğretmenliği sertifikalarının alınması bu branşta iş bulma imkân ve ihtimalini daha da arttıracaktır. Tüm bu açıklamalardan hareketle, uluslararası okulların prestij ve saygınlıklarını arttırmak adına IB, AP, AS/A Level, IGCSE şeklinde uluslararası sınavlara girecek öğrenciler için ekonomi dersinden elde edecekleri yüksek puanlar oldukça kritik bir rol üstlenmektedir. Bu durum her geçen gün bu okullardaki ekonomi öğretmeni pozisyonlarının önemini ve istihdamını arttırdığı şeklinde bir çıkarsama yapmayı mümkün hale getirmektedir.

6. ULUSLARARASI OKUL İŞ PİYASASINDA İŞ BULMAK İÇİN KULLANILAN “İŞ ARAAMA PLATFORMLARI”

Uluslararası okul iş piyasasında iş bulmak için, farklı iş başvuru platformları kullanılmaktadır. Evrensel bir nitelik taşıması ve yerellikten uzak oluşu bu platformların en bilindik özelliğidir. En sık kullanılan uluslararası iş başvuru platformları arasında tes.com (i), search associates.com (ii), edvectus.com (iii), higher ed jobs (iv), iss.edu (v) ve linkedIn (vi) gibi platformlar yer almaktadır. Öncelikle tes.com bu iş arama platformları arasında oldukça yaygın bir şekilde kullanıldığı için, bu platformla ilgili detaylı bir bilgi vermek büyük önem arz etmektedir. Dünyanın farklı coğrafyalarında bulunan uluslararası okulların büyük bir çoğunluğunun iş ilanlarını bu platformu kullanarak vermeleri nedeniyle öğretmenliğin tüm branşlarında ve idareciliğin her düzeyinde bahse konu platform üzerinden başvuru gerçekleştirilebilir. Bu platformdaki açık işlere başvuru yapacak olanların öncelikle bir CV oluşturmaları ve sonrasında başvuru yapmak istedikleri branşla ilgili anahtar sözcüğü arama kısmına girmeleri yeterlidir. Yılın her döneminde başvuru alınsa da özellikle Mayıs aylarından sonra iş ilanı sayısında kayda değer bir düşüş gözlenmektedir. Bunun sebebi bu kurumların büyük bir çoğunluğunun genellikle Mayıs ayına kadar kadrolarını tamamlamış olmalarıdır. O nedenle iş arayan öğretmen ya da idareci adaylarının belirtilen dönemin sonuna kadar açık iş ilanlarını takip ederek “tes.com” üzerinden başvurularını yapmış olmaları gerekmektedir (Tes, 2023).



Şekil 2. Uluslararası Okullarda İş Arama Amacıyla Kullanılan İş Arama Platformları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

*** Uluslararası okullarda 'öğretmen' veya 'yönetici' statüsünde çalışmak isteyenler tarafından iş arama amaçlı olarak kullanılan platformlar ilgili literatür ışığında ve yazarın kendi deneyimleri göz önüne alınarak derlenmiştir. Bahse konu platformların hangi statüde iş başvurusu yapmak isteyenlere yönelik olduğu ve hangi amaçla kullanılabileceği 'kısaca' özetlenmiştir. En 'sık' kullanılan iş arama platformları paylaşılmıştır (Şekil 2).*

Uluslararası okul iş piyasasında iş bulmak için kullanılan ikinci iş arama platformu ise search associates.com adlı platformdur. Özel istihdam bürosu gibi hareket eden bu platformun temel misyonu; yer, ülke ya da bölge fark etmeksizin uluslararası okullara liderlik (leadership) başlığı altında üst düzey idareci (müdür, müdür yardımcısı) bulmaktır. O nedenle bu platformda öğretmen istihdamından daha çok idarecilik pozisyonlarına ağırlık verilmektedir. İlgili platformda idarecilik pozisyonları okul müdürlüğü (head) ve diğer liderlik pozisyonları (other leadership positions) olmak üzere iki temel kategoride ele alınmaktadır. Ayrıca atama yapılan (filled) idareci düzeyindeki pozisyonlar ile ilgili bilgiler de verilmektedir. Bahse konu okullarda yönetici olmak isteyen adaylar bu platformda yayınlanan iş ilanlarına doğrudan başvuru gerçekleştirebilirler. Bir takvim yılı içerisinde dünyanın farklı ülkelerinde iş fuarları (job fairs) düzenlemek, böylelikle çalışan ile çalıştırıcı bir araya getirerek en uygun adayın iş bulmasına katkı sağlamak search associates.com adlı platformun bir diğer özelliğidir. Düzenlenen iş fuarlarının sıklığı açısından bir değerlendirme yapılacak olursa neredeyse her ay farklı bir ülkede en az bir iş fuarı düzenlendiği söylenilebilir. Bu durum adayların gerek idarecilik gerekse öğretmenlik düzeyinde istihdam edilebilirliklerini arttırdığı gibi, sistemin 'kurumsal' ve 'profesyonel' anlamda işlerlik kazandığını göstermektedir. Yine bu platform üzerinden dünyanın farklı coğrafyalarında faaliyet göstermekte olan uluslararası okullara, bu okullarla ilgili gelişmelere, güncel haberlere erişim sağlamak da pekâlâ mümkündür (Searchassociates, 2023).



Şekil 3. Dünya Geneline IB Okullarının Dağılımı (Güncel)

Kaynak: Ibo.org, 2025.

*** Yukarıdaki şekilde AP, IGCSE, AS/A Level eğitimleri veren uluslararası okullar yer almamaktadır. Sadece dünya genelinde faaliyetlerini sürdüren IB okulları ve onların sayıları kabaca ele alınmıştır. Bahse konu okulların başta Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve AB üyesi ülkelerde kümелendiği görülmektedir. Ancak son yıllarda Çin, Tayvan, Tayland, Singapur, Hong Kong gibi Asya ülkelerinde de bu okulların sayılarında kayda değer bir artış gözlenmektedir (Şekil 3).

Edvectus da tıpkı tes.com gibi, dünyanın farklı coğrafyalarında faaliyet gösteren uluslararası okullarda istihdam imkânı elde etmeyi arzulayan öğretmen ve idareci adaylarının seçimi konusunda kullanılan güncel bir platformdur. Ülke ve/veya bölge düzeyinde temsilcilikleri bulunmaktadır. Search associates örneğinde olduğu gibi, bir nevi özel istihdam bürosu gibi hareket etmektedir. Gerek öğretmen gerek idareci adaylarına farklı ve ilginç iş fırsatları sunması yönüyle alternatif bir iş arama platformu niteliği taşıdığı iddia edilebilir. İş ilanları konusunda search associates'tan farklı olarak, öğretmen istihdamına yönelik sunduğu fırsatların oldukça çeşitli ve sayıca fazla olduğu söylenilebilir (Edvectus, 2023).

Higher ed jobs adlı platform da özellikle yükseköğrenim düzeyindeki “akademik” ve “idari” personel alımlarında ya da başvurularında sıklıkla kullanılan uluslararası bir platformdur. Bu platformu kullanarak iş başvurusu yapmak isteyen bireyler idareci (administrative), akademik (faculty) veya üst düzey yönetici (executive) şeklinde üç farklı kategoride başvuru yapabilecekleri gibi, işin bulunduğu yer (location), okul türü (school) veya statüsü (type) bağlamında bir sınıflandırma yaparak da iş başvurusunda bulunabilirler. Burada yükseköğrenim düzeyinde verilen iş başvuruları daha çok açık işin bulunduğu üniversitenin kendi insan kaynakları departmanları yoluyla alınmaktadır. Bu platformda sıklıkla yükseköğrenime yönelik olmasına rağmen zaman zaman uluslararası okullarla ilgili özellikle öğretmen alımına yönelik ilanların da çıktığı gözlenmektedir. Dolayısıyla higher ed jobs isimli platform, uluslararası okul iş piyasasında bilhassa ‘öğretmen’ statüsünde istihdam edilmek isteyen bireylerin mutlaka dikkate almaları gereken alternatif bir iş arama ortamıdır (Higheredjobs, 2023).

Öte yandan iss.edu adlı iş arama platformu üzerinden de uluslararası okullardaki açık pozisyonlara ulaşılabilir. Kısaca uluslararası okul hizmetleri (international school services) olarak ifade edilen bu platform, uluslararası eğitimi desteklemek amacıyla kurulan ve kâr amacı gütmeyen küresel bir oluşum olarak oldukça dikkat çekmektedir. Bu platform kullanılarak gerek

öğretmen (teacher recruitment) gerek yönetici (leadership) statüsünde iş bulmak olası hale gelmektedir. Bahse konu platform özellikle iş arayanlar için ‘ücretsiz’ (free) ve ‘ayrıcılık’ (premium) şeklinde iki ayrı üyelik opsiyonu sunmaktadır. Ayrıcılık üyelik paketinden faydalanmak isteyenlerin 2023 yılı itibarıyla 75 dolar olarak belirlenen üyelik ücretini ödemelerini gerekmektedir. Bu platform sayesinde iş aranabileceği gibi, kariyer gelişimine yönelik destekte alınabilmektedir. Ayrıca bu kurum tarafından uluslararası okullara yönelik olarak finansal ve kurumsal bağlamda ve profesyonel anlamda danışmanlıkta yapılmaktadır (Iss, 2023).

Indeed.com adlı kurumsal web sitesi üzerinden de uluslararası okullardaki iş ilanlarına kolaylıkla ulaşılabilir. Son yıllarda bu platformda ‘ekonomi’ öğretmenliği ile ilgili ilan sayısında da kayda değer bir artış yaşandığı gözlenmektedir (Indeed, 2023). Ancak bahse konu ilanlar daha çok Amerika Birleşik Devletleri’nde faal olan uluslararası ya da charter okullarındaki ekonomi öğretmeni ihtiyacını karşılamaya dönüktür. Öte yandan Amerika Birleşik Devletleri’nde yasal olarak çalışabilmek için, çalışma iznine (H1B) veya sponsor bir kuruma ihtiyaç duyulması bu ülkeye yapılan iş başvurularının en temel kısıtını oluşturmaktadır.

Son olarak linkedIn da tıpkı diğer işlerde olduğu gibi, uluslararası okul iş piyasasında iş bulmak amacıyla sıklıkla kullanılan bir iş arama platformu olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak hem iş ilanlarının sayısı hem de niteliği itibarıyla daha önce bahsedilen iş arama platformlarının linkedIn’a göre daha sık tercih edildiği vurgulanabilir. İlave olarak linkedIn, özellikle uluslararası okullardaki öğretmen ve idareci düzeyindeki ilanlarda daha ‘yerel’ ve ‘kısıtlı’ kalmaktadır. O nedenle sektörü bilenler açısından diğerleri ile mukayese edildiğinde linkedIn’ın en son tercih edilen iş başvuru platformu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

7. ULUSLARARASI OKUL ve İSTİHDAM BAĞLAMINDA GELECEK VAAT EDEN ÜLKELER ve/veya BÖLGELER

Doğudan batıya, kuzeyden güneye uluslararası okulların dünyanın her yerinde faaliyet göstermeleri dolayısıyla belirli bir ülke ya da bölge ayrımı yapmak ne kadar isabetli bir tespit olacaktır bilinmez, ancak son yıllarda küreselleşmenin ve uluslararası sermaye hareketliliklerinin yönündeki değişimlere bağlı olarak bu okulların her geçen gün yaygınlaşması, sayılarının ve niteliklerinin artması ve çalıştırdıkları personele sundukları imkânları bağlamında bazı ülke ya da bölgelerin daha ön planda olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır. O bakımdan başta ‘Çin’ ve sonrasında ‘Körfez ülkeleri’ (Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn, Katar, Umman, Suudi Arabistan) uluslararası okul yatırımlarının büyüklüğü açısından incelenmesi gereken iki bölge olarak ön plana çıkmaktadır. Özellikle uluslararası okul yatırımlarının hacminin her geçen gün artması, kendini kanıtlamış evrensel bir eğitim sistemine geçiş yapma ve kaliteli insan kaynağı yetiştirme arzusu, 1980’li yıllardan sonra sosyalizmi meşrulaştırmak ve ülkede uygulanmaya başlanan neoliberal politikaları perdelemek amacıyla kullanılan piyasa sosyalizmi veya başka bir ifadeyle piyasa ekonomisi anlayışının derinleşmesi ve işlerlik kazanması, iktisadi olarak dünyaya açılma ve küresel sermayeden daha fazla faydalanma ihtiyacı, Çin’in siyasi olarak uyguladığı katı tek parti anlayışını öncelikle finans ve eğitim alanlarında uygulamaktan imtina etmesi gibi faktörler uluslararası okul yatırımları bağlamında Çin’i tam anlamıyla bir vahaya dönüştürmüştür. Her ne kadar Çin kadar olmasa da bu durum Tayvan, Tayland, Singapur ve Hong Kong gibi bahse konu diğer Asya ülkeleri için de geçerliliğini korumaktadır. Diğer taraftan Körfez ülkeleri de sermaye birikimlerinin artmasına ve uluslararasılaşma politikalarına bağlı olarak bahse konu uluslararası okul yatırımlarına hız vermişlerdir. Bilhassa Körfez ülkeleri, uluslararası okullarda istihdam edilen personele yönelik bir ‘paket’ biçiminde sunulan imkânlar ve fırsatlar bağlamında bir hayli dikkat çekmektedir. Bu okullarda çalışan ya da çalışacak öğretmenlerin barınma ihtiyaçlarının doğrudan karşılanmaları kurum tarafından karşılanması ve onlara ailenin büyüklüğüne göre eşyalı (furnished) ev

temin edilerek modern barınma alternatiflerinin sunulması ya da isteyenler için kira yardımlarının (housing allowance) yapılması, uluslararası standartlarda bir maaş ya da ücretin ödenmesi, Körfez ülkelerinin neredeyse tamamında gelirlerin vergiden muaf tutulması (tax-free), yılda bir defaya mahsus olmak üzere çalışanlarına kendi ülkelerine gidiş ve dönüş kapsamında uçak biletlerinin alınması, vize masraflarının karşılanması, bu okullarda öğretmen ya da idareci olarak istihdam edilen personelin çocuklarına tamamıyla ücretsiz ya da eğitim-öğretim ücretinden ciddi indirimler (discount, fee remission) yapılarak eğitim almalarına olanak sağlanması körfez ülkelerinin tercih edilebilirliğini ve cazibesini her geçen gün arttırmaktadır.

8. ULUSLARARASI OKULLARDA EKONOMİ ÖĞRETMENİ OLARAK İSTİHDAM EDİLMEK İÇİN ARANAN KOŞULLAR

Uluslararası okullarda ekonomi öğretmeni olarak çalışmanın kendi içerisinde birtakım ön koşulları bulunmaktadır. Bu koşullar içerisinde ekonomi, çalışma ekonomisi, ekonometri, muhasebe ve/veya iktisat gibi anabilim dallarında eğitim dilinin İngilizce olduğu bir üniversiteden mezun olmak büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca mezun olunan üniversitenin uluslararası bağlamda tanınırlığı ve akreditasyonu da bu işgücü piyasasında iş bulabilmek için bir avantaj olmaktadır. İlâveten mikro-ekonomi, makro-ekonomi, çalışma ekonomisi, uluslararası iktisat derslerine yönelik gerek teorik gerek uygulama düzeyindeki hâkimiyet, IB, AP, IGCSE ve AS/A Level düzeyinde soru çözebilme, grafik çizme ve yorumlama kabiliyeti ve bu dersleri İngilizce olarak profesyonel düzeyde ve anadile yakın bir biçimde (native like) anlatabilme yeteneği işe alımlarda oldukça önemlidir. Öte yandan ekonomi öğretmeni olabilmek için tecrübe şartı aranmamakla birlikte bu koşul da okuldan okula değişkenlik göstermektedir. Hatta bazı okullar iş ilanlarında yeni mezun adayları (newly qualified) aradıklarını özellikle belirtmektedirler. Çevrimiçi ortamda gerçekleştirilen belirli bir eğitim sürecinden sonra (ortalama bir buçuk ay) Uluslararası Bakalorya Kurumu tarafından verilen IB Ekonomi sertifikası da ekonomi öğretmeni pozisyonlarında çalışmak isteyen adayları işe girme konusunda oldukça avantajlı hale getirmektedir. Bazı okullar bu sertifikayı bir önkoşul olarak değerlendirirken, uluslararası okulların çoğu için böyle bir durum söz konusu değildir. Hatta fiilen ekonomi öğretmeni olarak çalışmaya başladıktan sonra, masrafları çalışılan okul tarafından karşılanmak kaydı şartı ile bu sertifika işe girdikten sonra da alınabilmektedir. Ancak her şeye rağmen iş başvuruları sırasında bu sertifikaya sahip olmak adayın uluslararası okul düzeyinde ekonomi derslerini profesyonel bağlamda verebileceğine yönelik ‘güçlü’ bir sinyal etkisi oluşturmaktadır ve mülakatlarda adayı bir adım öne geçirmektedir. Yine ekonomi öğretmenliğine yönelik iş ilanları incelendiğinde tamamında olmasa da bazı okullar tarafından nitelikli öğretmen statüsü (qualified teacher status) şeklinde bir sertifikanın da işe alımlarda istendiği görülmektedir (Tes, 2023). Bahse konu sertifika, özellikle İngiliz eğitim sistemiyle uyumlu bir biçimde eğitim vermekte olan uluslararası okullarda öğretmen adaylarının tecrübeli ve deneyimli olduğunu gösteren uluslararası bir belge ve sertifika niteliği taşımaktadır (Gordon, 2020: 664; Stevens, 2010: 187-196).

9. ULUSLARARASI OKULLARDA ‘EKONOMİ’ ÖĞRETMENİ OLMANIN SAĞLADIĞI AVANTAJLAR ve ÜCRET POLİTİKASI

Çin, Hong Kong, Singapur, Tayvan ve Tayland şeklinde sıralanan bazı Asya ülkeleri ve diğer taraftan Körfez coğrafyası ile ilgili bilgiler verilirken konuya kısmen değinilse de uluslararası okullarda bizzatı ekonomi öğretmeni olarak çalışmanın kendi içerisinde sunduğu avantajları daha derinlemesine analiz etmekte fayda görülmektedir. Başta Uzak Doğu Asya ve Körfez ülkelerinde ekonomi öğretmeni olarak çalışanlar için eşyalı ev (lojman) verilmekte veya isteyenler için kira yardımları yapılmaktadır. Dolayısıyla bu ülkelerde istihdam edilen ekonomi öğretmenleri ev bulmak, ev kiralamak, eşya almak gibi iş ve işlemlerle uğraşmak durumunda kalmamaktadır. Diğer taraftan Avrupa’da bulunan

uluslararası okullarda çalışmak isteyen ekonomi öğretmenlerine de yine çalışacakları kurum tarafından ev bulma konusunda rehberlik yapılmakta ve yardımcı olunmaktadır. Ayrıca ekonomi öğretmenleri ve aile üyeleri de dâhil olmak üzere bir defaya mahsus ve yıllık olarak kendi ülkelerine gidiş ve dönüş amacıyla uçak masraflarının karşılanması (flight allowance), ilk defa göreve başlayan ekonomi öğretmenlerine ilave yol harcırahlarının verilmesi (relocation allowance), çalışanın kendisi ve ailesinin tüm vize masraflarının (visa costs) karşılanması, öğretmenlerin çalışacakları okulda çocuklarının çoğu kez ücretsiz veya bazı okullarda eğitim öğretim ücretlerinden %70 ya da %80'lere varan oranlarda ciddi indirimler (fee remission, discount) yapılarak eğitim görme hakkının sağlanması, çalışanlar için ücretsiz kahvaltı ve öğle yemeği verilmesi, evden işe ya da işten okula gidiş ve dönüşlerde ücretsiz servis imkânı (free bus shuttle) sunulması, tüm öğretmenlere olimpik yüzme havuzlarda dâhil olmak üzere, okuldaki spor komplekslerinden ücretsiz olarak faydalanma hakkının sağlanması, yine öğretmenlere teknolojiden faydalanabilmek adına ücretsiz olarak dizüstü bilgisayarların takdim edilmesi, departmanlara ayrılmış tüm uluslararası okullarda tıpkı üniversitelerde olduğu şekliyle öğretmenlere akademik çalışmalarını kolaylaştırmak adına ayrı ayrı oda tahsis edilmesi, bazı okullarda konaklama, alışveriş veya tatil gibi konularda kayda değer indirimlerin yapılması, çalışanların tamamının uluslararası bir sosyal güvenceye kavuşturulması ve böylelikle yüksek prim ve iyi koşullarda emekli olma fırsatının sunulması uluslararası okullarda ekonomi öğretmeni olmanın sağladığı temel 'üstünlükler' olarak değerlendirilmektedir (Tes, 2023).

Tecrübe, kıdem veya eğitim düzeyine göre elbette değişkenlik göstermekle birlikte bu okullarda ülke ya da bölge ayrımı gözetenilmeksizin ücret düzeyleri ve skalaları da belirli bir standarda oturmuş durumdadır. Ücretler belirlenirken ülkenin para biriminin değeri mutlak surette dikkate alınmaktadır. Yerli para birimi ile ödemeler gerçekleştirilmesine rağmen ücret ödemelerinin çoğu kez döviz ya da döviz cinsinden yapıldığı gözlenmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Katar, Bahreyn, Umman ve diğer Körfez ülkeleri ile Çin, Tayvan, Tayland ve Singapur gibi Asya ülkelerinde ücret ödemeleri daha çok 'yerel' para birimleri üzerinden yapılmaktadır. Bahse konu ülkelerdeki bu ödemeler dövizde endeksli olarak verilmektedir. Diğer taraftan dolar bazında yapılan ödemeler oldukça yaygındır. Bu okullarda ortalama düzeyde bir ekonomi öğretmenin aylık maaşı 3000 dolar ile 5000 dolar seviyelerindedir. Eyaletlere, kıdeme ve eğitim düzeyine göre değişkenlik gösterse de Amerika Birleşik Devletleri'nde dolar bazında yapılan ödemelerin bir miktar daha yüksek olduğu söylenilebilir. Euro bölgesi için ise yine ülkelere göre değişkenlik göstermekle beraber bir ekonomi öğretmenin ortalama yıllık geliri 30.000 avronun üzerindedir (Tes, 2023).

10. ULUSLARARASI OKUL İŞGÜCÜ PİYASASININ SORUNLU YANLARI

'Bilimsellik' ve 'objektivite' açısından uluslararası okul işgücü piyasasındaki avantajlar ve artılar yanında yaşanan problemlerin de genel olarak ele alınması büyük bir önem arz etmektedir. Öncelikle işyerinde yaşanan problemlere bağlı olarak, belirli bir dönemde işe giren ve işten çıkan çalışan sayısını ve çalışanların işten ayrılma sıklıklarını tanımlamak amacıyla kullanılan işgören devir hızının (Pierce & Snyder, 2015: 853-869; Çelik, 2018: 67-75; Singh & Loncar, 2010: 470-490; Grissom vd., 2012: 649-673; Frederiksen, 2017: 132-161; Shukla vd., 2013: 111-122) uluslararası okullarda da büyük bir sorun olduğu akademik çalışmalar ile tespit edilmiştir. Bunnell ve Poole (2023) tarafından Çin'de faaliyet göstermekte olan uluslararası okullarda istihdam edilen öğretmenlere ilişkin yapılan araştırmada öğretmen devir hızının bu kurumlarda büyük bir problem olduğu ve bahse konu durumun bir 'güvencesizlik' yarattığı ifade edilmektedir (Bunnell & Poole, 2023: 468). Öğretmen devir hızını daha geniş bir perspektifte ele alan ve bu bağlamda sadece işyeri değiştirmenin değil, aynı zamanda mesleği bırakmanın da işgören devir hızı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunan Odland (2008), işten ayrılma hızındaki yüksekliğin Amerika Birleşik Devletleri'ndeki uluslararası okullarda da

büyük bir sorun olduğunu ve bu durumun öğretmen açığına (shortage) sebebiyet verdiğini vurgulamaktadır (Odland, 2008: 18). Mancuso, Roberts ve White (2010) tarafından Yakın, Doğu, Güney, Asya (NESA) platformuna üye uluslararası okullarda görev yapmakta olan öğretmenler üzerinde yapılan bir diğer araştırmada 2006-2009 yılları arasında öğretmen devir hızının %60'lara çıktığı tespit edilmiştir. İlgili araştırmada okul yöneticilerinin çalışanları destekleyici tavırlarının devir hızını etkileyen en önemli faktör olduğu belirlenmiş olup, yaş ve ücret memnuniyeti ile devir hızı arasında pozitif bir korelasyon olduğu saptanmıştır (Mancuso vd., 2010: 306). Uluslararası okullardaki devir hızı yüksekliği sadece öğretmenlerde değil; aynı zamanda idarecilerde de büyük bir sorun olmaya devam etmektedir. Benson (2011) tarafından 83 üst düzey okul yöneticisi üzerinde yapılan araştırmada uluslararası okullarda görev yapan idarecilerin ortalama çalışma süresinin 3.7 yıl olduğu tespit edilmiştir. Yine aynı araştırmada idareciler tarafında işgören devir hızının yüksek olmasında okul yönetim kurullarının (board) idarecilere yönelik tutumları ve idarecilerin kariyer önceliklerinin bu durumun belirleyicisi olduğunun altı çizilmiştir (Benson, 2011: 51, 52, 87).

İstihdam bağlamında bahse konu iş piyasasının tabakalı (segmented)² bir yapıya sahip olması, uluslararası okul işgücü piyasasında 'dezavantajlılık' olarak algılanabilecek bir diğer durumdur. Bölge ya da ülke farkı gözetmeksizin özellikle bu okullardaki öğretmen ve yönetici istihdamının daha çok Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık kökenli kişilerden oluşması bir taraftan bu okullarda bazı ulusların daha 'baskın' olduğunu gösterirken, diğer taraftan istihdam anlamında 'parçalı' bir yapının var olduğuna işaret etmektedir. Bu ülkelerin eğitim sistemleri ışığında yetişmek, IB ve diğer uluslararası sınavlar konusunda deneyimli, ana dili İngilizce olan ve Batı standartlarına uygun kurum ve kuruluşlarda eğitim almış olmak bu kişilerin işe alımlarda diğer adaylara kıyasla daha ön plana çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum bilim çevrelerince eleştirilmekte ve uluslararası okulların geleceğine ilişkin sorunlu bir alan olarak değerlendirilmektedir (Canterford, 2003: 47-65).

Uluslararası okul öğretmenlerinin görev yaptıkları okullarda maruz kaldıkları 'uyum' ve 'adaptasyon' sorunları da bu işgücü piyasasının sorunsallarından bir diğerini oluşturmaktadır. Farklılıkların zenginlik olarak kabul edildiği, uluslararasılaşmanın ve dünya vatandaşı olmanın temel amaç olarak belirlendiği çok kültürlü, çok dilli ya da çok dinli bir ortamda ders anlatmak ayrıca pedagojik açıdan birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bu okullarda görev üstlenen öğretmenlerin konu anlatımı sırasında farklılıklara saygıyı esas almaları, kendi kültürel birikimleri ile okul ve çevresindeki kültürel değerleri özümsemeleri ve konunun diğer kültürlerdeki karşılıklarını yorumlayabilecek bir donanımına sahip olmaları beklenmektedir. Bu beklentiye karşılayamayan öğretmenlerin ilgili okullar tarafından bir 'yük' olarak algılanması kaçınılmazdır. Bu nedenle öğretmenlerin iş birliğine ve iletişime açık olması, gerektiğinde meslektaşlarından destek alması oldukça elzemdir (Joslin, 2002: 35, 43).

11. IB ve AP İŞ PİYASASINDA 'FREELANCE' OLARAK ÇALIŞMA OLASILIĞI

IB ve AP iş piyasasında 'freelance' statüde ekonomi öğretmeni olarak çalışmak da pekâlâ mümkündür. Bu şekilde yapılan çalışmalar zaman ve mekândan bağımsız bir biçimde, oldukça esnek

² Tabakalı iş piyasası, herhangi bir mesleğe ilişkin işgücü piyasasının birincil (primer) ve ikincil (sekonder) olmak üzere, ikili (dual) bir yapıya sahip olması olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla birincil (merkez) işlerin ön planda olduğu işgücü piyasasında istihdam sürekli, işgören devir hızı düşük, rekabet, ücretler ve emek mobilitesi oldukça yüksek, iş koşulları bir hayli iyi ve iş güvencesi tamdır. Ancak ikincil (çevre) işlerin esas olduğu işgücü piyasasında ise tam tersi bir durum söz konusudur. Bu anlamıyla bu işgücü piyasasında istihdam kesintili ya da askıda, işgören devir hızı yüksek, rekabet kusurlu, ücretler düşük, iş koşulları oldukça kötü, emek mobilitesi sorunlu ve iş güvencesi de ne yazık ki istenilen düzeyde değildir. O nedenle ikincil iş piyasası daha çok 'dezavantajlı' olarak nitelendirilen azınlıklar, gençler, kadın çalışanlar ya da göçmenler şeklinde sıralanan kesimlerin iş buldukları ve istihdam edildikleri bir piyasa olma özelliğini korumaktadır. İş piyasasının 'tabakalı' bir görünüm arz etmesi sadece işlerin ya da istihdamın niteliğine veya özelliğine bağlı değildir. Herhangi bir iş piyasasında çalışanların cinsiyete ya da etnik kökene göre dağılımları da piyasaya tabakalı bir görünüm kazandırmaktadır (Reich vd., 1973: 359-362).

ve daha çok online platformlar vasıtasıyla çevrimiçi olarak gerçekleştirilebilmektedir. Bilhassa İngiltere’de uluslararası okul öğrencilerini IB, AP, IGCSE, AS/A Level sınavlarına hazırlayan ve Türkiye’deki özel kurs ya da dershaneler gibi faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Ayrıca İngiltere’de 16-18 yaş aralığındaki lise öğrencilerini AS/A Level sınavlarına hazırlayan ve sixth form college olarak ifade edilen eğitim kurumları da oldukça yaygındır. Adı geçen kurumlar freelance olarak istihdam ettikleri personele ya da özel öğretmene (tutor) genel olarak saatlik ders ücreti ödemektedir (Schofield, 2007: 26-32; Stoten, 2014: 452-455; Hall & Thomas, 2005: 183-198). Tes.com üzerinden bu şekilde iş ilanlarına da sıklıkla rastlanmaktadır. Son yıllarda Türkiye’de de IB, AP, IGCSE, AS/A Level sınavlarına yönelik freelance statüde istihdam edilen öğretmenlerin sayısında da bir hayli artış yaşandığı gözlenmektedir. Aynı durum ekonomi öğretmenliği için de geçerliliğini korumaktadır. Bu alanda yapılan gözlem ve araştırmalar Türkiye’de freelance olarak ekonomi öğretmenlerine duyulan ihtiyacın her geçen gün arttığını ispatlar mahiyettedir.

12. TÜRKİYE’DE EKONOMİ ÖĞRETMENLİĞİ: İŞ PİYASASI ve FIRSATLAR

Dünyadaki eğilime benzer bir biçimde Türkiye’de de IB, AP, IGCSE veya AS/A Level kapsamında eğitim veren uluslararası okulların sayısında son yıllarda kayda değer bir artış yaşandığı belirlenmiştir. Türkiye’deki uluslararası okulların çoğunluğu özel sektör kurum, vakıf ya da dernekler tarafından işletilmektedir. Ancak sayıca her ne kadar az olsa da kamu tarafından yönetilen uluslararası nitelikli okullar da yer almaktadır. Search Associates (2023) verilerine göre, Türkiye’de bu kuruma üye İzmir Amerikan Koleji (a), İhsan Doğramacı Vakfı Bilkent Erzurum Laboratuvar Lisesi (b), Bilkent Ankara Uluslararası ve Laboratuvar Okulu (c), Ankara İngiliz Büyükelçiliği Okulu (d), İstanbul İngiliz Uluslararası Okulu (e), Enka Okulları (İstanbul) (f), Hisar Okulları (İstanbul) (g), İstanbul Uluslararası Toplum Okulu (h), MEF Uluslararası Okulu (İzmir) (i), MEF Uluslararası Okulları (İstanbul) (i), NUN Okulları (İstanbul) (j), Özel Bilkent, İlkokulu, Ortaokulu ve Lisesi (Ankara) (k), Robert Kolej (İstanbul) (l), SEV Amerikan Koleji (m), Tarsus Amerikan Koleji (n), The Barstow Okulu (İstanbul) (o), Koç Okulu (ö), Sezin Okulu (p), Üsküdar Amerikan Koleji (r) olmak üzere, 19 adet uluslararası okul saptanmıştır (Searchassociates/schools, 2023). Bunlara ilaveten Türkiye’de faaliyet göstermesine rağmen search associates adlı kuruma üyeliği bulunmayan ve fakat uluslararası okul statüsünde kabul edilen onlarca nitelikli uluslararası okul da yer almaktadır. Bahse konu kurumlar arasında Tarabya İngiliz Okulları (1), IELEV Okulları (2), ALKEV Okulları (3), Terakki Vakfı Okulları (4), St. Joseph Fransız Lisesi (5), St. Benoit Fransız Lisesi (6), Notre Damme de Sion Fransız Lisesi (7), St. Pulcherie Fransız Lisesi (8), St. Michel Fransız Lisesi (9), St. Georg Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu (10), ALEV Okulları (11), Özel Alman Lisesi (12), Özel İtalyan Lisesi (13), Eyüboğlu Lisesi (14), Fevziye Mektepleri Vakfı Özel Işık Okulları (15), Hisar Okulları (16), Al Jazari Uluslararası Okulu (17), Gökkuşluğu Uluslararası Okulları (18), TEV İnanç Türkeş Lisesi (19), Özel Küçük Prens Okulları (20), İstanbul Rus Konsoloslugu Okulu (21), ABC Okulları (22), TED Koleji (23), Özel Çakır Okulları (24)³ şeklinde sıralanabilecek pek çok okul bulunmaktadır. Bu okullardan konsolosluklar bünyesinde faaliyet gösterenler dışında kalanların tamamı tüm öğrencilere açıktır. Ayrıca Galatasaray Lisesi (i), Vefa Lisesi (ii), Pertevniyal Lisesi (iii), Kabataş Erkek Lisesi (iv), Cağaloğlu Lisesi (v), Kadıköy Anadolu Lisesi (vi), Hüseyin Avni Sözen Anadolu Lisesi (vii), Prof. Dr. Mümtaz Turhan Anadolu Lisesi (viii), Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi (ix), Ankara Türk Telekom Sosyal Bilimler Lisesi (x)⁴ biçiminde devlet okulu statüsünde olan uluslararası okullarda yer almaktadır. Adı geçen devlet okullarının büyük bir çoğunluğunda IB Eğitimi verilmekle beraber, Pertevniyal Lisesi ve Kadıköy Anadolu Lisesi gibi

³ Bahsi geçen okulların tamamı internet ortamında yer alan açık kaynaklar üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda yazar tarafından tespit edilmiş ve derlenmiştir. Veriler elde edilirken ağırlıklı olarak okulların ana sayfalarındaki güncel bilgilerden yararlanılmıştır.

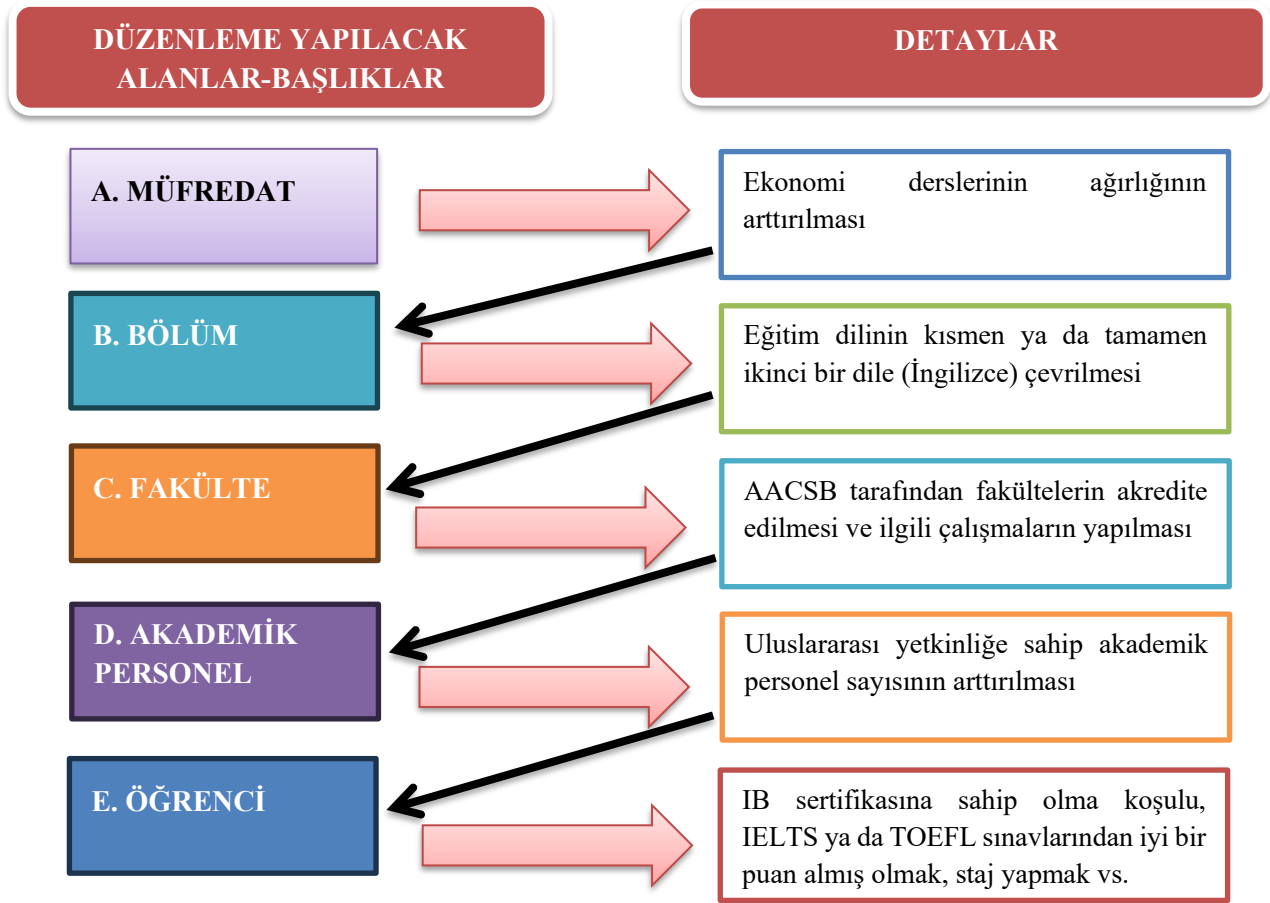
⁴ Burada tespiti yapılan uluslararası statüdeki devlet okullarına ilişkin bilgilere de yine aynı şekilde okulların ana sayfalarında bulunan güncel paylaşımlardan ulaşılmıştır.

kurumlarda ise AP eğitimlerinin verildiği görülmektedir. Türkiye özelinde sadece uluslararası okul bağlamında değil; aynı zamanda sektöre ilişkin dersane, kurs ya da etüt merkezleri noktasında da niceliksel bir büyüme gözlenmektedir. Sektördeki bahse konu genişleme daha çok İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Gaziantep gibi büyük kentlerde kendisini göstermektedir. Bilhassa İstanbul'un uluslararası okullar bağlamında Türkiye ölçeğinde merkezi bir rol üstlendiği görülmektedir. Dolayısıyla bu işkolundaki işveren sayısının artmasının, hiç kuşkusuz, sektöre ilişkin istihdam ve işgücü talebinde de olumlu bir dönüşümü beraberinde getireceği savunulabilir.

Türkiye'de faal olan uluslararası okul işgücü piyasasına yönelik aynı dinamizm ve istihdam potansiyeli ekonomi öğretmenliği içinde de geçerliliğini korumaktadır. Mülkiyeti özel kurum, vakıf ya da derneklere ait olan uluslararası okullardaki ekonomi öğretmenliği ilanlarına ağırlıklı olarak “tes.com” adlı iş arama platformu üzerinden erişilebilmektedir. Ayrıca uluslararası okulların ana sayfalarında yer alan “kariyer” ya da “insan kaynakları” sekmesinden de bu kurumlardaki tüm açık işlere ulaşılabilme ve başvurular yapılabilir. Yapılan araştırma sonucunda Türkiye'de ekonomi öğretmenliğine ilişkin iş ilanlarının ‘ağırlıklı’ olarak uluslararası okulların ana sayfalarındaki “kariyer” ya da “insan kaynakları” bölümünde yayınlandığı tespit edilmiştir. Son olarak Türkiye'de uluslararası okullardaki ekonomi öğretmenliği pozisyonlarına ilişkin iş ilanları konusunda “linkedln” platformunun da sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

13. ÇALIŞMA EKONOMİSİ ve ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ BÖLÜMLERİ ve MEZUNLARI İÇİN YENİ BİR VİZYON ve PERSPEKTİF: BÖLÜMLERİN ‘ULUSLARARASI’ STANDARTLAR IŞIĞINDA YENİDEN YAPILANDIRILMASI

Uluslararası okul işgücü piyasası gerek ekonomi ya da işletme dersleri öğretmenliği gerek idareci ya da yönetici (okul müdürü, müdür yardımcısı, öğrenci işleri dekanı, insan kaynakları uzmanı, öğrenci işleri sorumlusu, finans uzmanı, muhasebe vb.) pozisyonları açısından öncelikli olarak ekonomi, çalışma ekonomisi ve işletme bölüm mezunlarına oldukça elverişli istihdam imkânları sunmaktadır. Ancak çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümü mezunları, ne yazık ki, koşulları oldukça iyi oluşturulmuş, uluslararası standartlara haiz bahse konu bu istihdam fırsatlarından yeterince faydalanamamaktadır. Çalışma ekonomisi bölüm mezunlarının bu işkolundaki istihdam imkânlarından istenilen düzeyde faydalanamamasının birkaç sebebi bulunmaktadır. Bu sebepleri öğrenci (a), akademisyen (b), bölüm/fakülte (c) ve müfredat (d) başlıkları altında pekâlâ toplamak ve analiz etmek mümkündür.



Şekil 4. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümlerinin Evrensel Eğitim Kriterleri Çerçevesinde Tekrardan Yapılandırılmasına İlişkin Yeni Bir ‘Model’ Önerisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

**** Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü mezunlarının uluslararası okullarda istihdam edilebilmesi birçok farklı alanda köklü değişiklik yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bahse konu reform süreci müfredattan bölüm ve fakülte düzeyinde gerçekleştirilecek değişimler ile akademik personelin yetkinliğindeki güncellemelere varana değin birçok farklı alanda yapılmalıdır. Temel amaç, mezun durumunda olan öğrencilerin daha donanımlı ve küresel işgücü piyasasında rekabet edebilecek düzeyde yetişmesine olanak sağlamak ve uluslararası okul işgücü piyasasında istihdam edilebilirliklerini arttırmaktır (Şekil 4).

Öncelikli olarak, bölüm öğrencilerinin ya da mezunlarının böylesi bir piyasadan haberdar olmaması, piyasaya ilişkin bilgi eksiklikleri, istihdam bağlamında ‘bilindik’ ve ‘klasik’ işkollarına yönelmeleri bu işkolundaki istihdam edilebilirliklerini ciddi anlamda kısıtlamaktadır. İlaveten bu piyasada çalışmak isteyen öğrencilerin akademik düzlemdeki hazır bulunuşluklarının ‘yetersiz’ olması, bölümlere arzu edilen miktarda ‘nitelikli’ öğrencinin katılım sağlamaması, gelen öğrencilerin büyük bir kısmının bölümü neden tercih ettiklerine ilişkin herhangi bir fikrinin olmaması, bölümde hâlihazırda eğitim almakta olan öğrencilerin mikro ekonomi, makro ekonomi, çalışma ekonomisi ve uluslararası ekonomi alanlarına gerektiği kadar ilgi duymaması, iş arama ve kariyer planlama noktasında ne yapacaklarını ve hangi iş arama kanallarını kullanacaklarını bilememelerinden kaynaklı kafa karışıklıkları ve yabancı dil becerilerinin eksik olması sebebiyle İngilizce ders anlatabilme kabiliyetinden yoksun olmaları öğrenci tarafındaki sınırlılıkların başlıcaları arasında yer almaktadır.

Öte yandan uluslararası okul işgücü piyasasında sunulan fırsatlardan çalışma ekonomisi bölüm mezunu öğrencilerin neden istenilen düzeyde faydalanamadıklarına ilişkin yapılacak analizlerde çalışma ekonomisi bölümlerinde görev yapmakta olan akademisyenler noktasında da birkaç tespitin yapılması bir hayli yararlı olacaktır. Uzun bir tarihi geçmişe sahip olan ve oldukça kıymetli akademisyenlerin yetişmiş olduğu Türkiye’de çalışma ekonomisi bölümlerinde görev yapmakta olan akademik çevrelerin istenilen düzeyde güncel iş fırsatlarını ve yeniliklerini takip etmemesi, çoğunun böyle bir görevinin olmadığını düşünmesi, ideolojik yönelimler ve polarizasyon, klasik ve doktriner bir eğitim anlayışının benimsenmesi, istisnalar olmakla birlikte akademik personel alımlarında ve terfilerde ‘daha çok’ politik önceliklerin ve eğilimlerin ön plana çıkması, multidisipliner çalışmalara bir hayli kapalı olunması, uluslararası okul işgücü piyasasına yönelik bilgi noksanlıkları, istihdama ilişkin sadece ‘yerel’ kaygılarla hareket edilmesi ve evrensel bir bakış açısının geliştirilememesi, öğrencilere yeterli düzeyde ve profesyonel düzlemde danışmanlık yapılamaması da bir o kadar problemlidir.

Bölüm ya da anabilim dalı tarafında yaşanan sorunlar da çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölüm mezunlarının uluslararası okul işgücü piyasasına ilişkin mesafeli yaklaşımının bir diğer sebebidir. İktisat ve işletme bölümlerine kıyasla bölümün ulusal ve uluslararası düzlemdeki tanınırlığının az olması, bölümlerin bulunduğu fakülte ve üniversitelerin uluslararası anlamda akredite kuruluşlar olmamaları, tüm bölümlerdeki eğitim dilinin sadece Türkçe oluşu, yabancı dilde eğitim yapabilecek akademik personel sayısının azlığı bölüm veya anabilim dalında yaşanan kronik sorunlar arasında yer almaktadır.

Son olarak, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri anabilim dallarında müfredat noktasında yaşanan problemlerin de uluslararası okul işgücü piyasasına dönük beklentilerin karşılanmasını oldukça zor hale getirdiği savunulabilir. Bölümlerdeki müfredatların çağın gereksinimlerine ve uluslararası ihtiyaçlara cevap vermekten uzak oluşu, ekonomi derslerinin program içerisinde sayıca azlığı, uygulamalı ekonomi derslerinin eksikliği, programın birçok dersten oluşan hibrit bir görüntü arz etmesi ve bu nedenle bir alanda uzmanlaşmaya pek de izin vermemesi, uluslararası okul kurum ve kuruluşlarda bir hayli önemli kabul edilen ders dışı (extra curricular, co-curricular) aktivite konusunun müfredatlarda hiç yer almaması bahse konu sorunsalların başlıcaları arasında yer almaktadır.

13.1. Bölümün Yeniden ‘Yapılandırılması’ Arayışları: Yeni Bir Model Önerisi

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü mezunlarının uluslararası okullarda istihdamının sağlanması öncelikli olarak öğrenci, akademik personel, fakülte, bölüm ve müfredat bağlamında birtakım düzenlemelerin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak bölüm ölçeğinde yapılacak düzenlemeler diğerleri için itici bir güç olacak hatta öncülük edecektir. Bu düzenlemeler; müfredat (a), bölüm (b), fakülte (c), akademik personel (d) ve öğrenci (e) başlıkları altında ele alınabilir (Şekil 4).

Öneri 1: Eğitim Dilinin ‘Tamamıyla’ ya da ‘Kısmi’ Olarak Değiştirilmesi

Türkiye’de mevcut çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinin tamamında eğitim dili Türkçe’dir. Bu durum kendi içerisinde avantajları beraberinde getirdiği gibi, işgücü piyasası ve istihdam ekseninde birtakım kısıtlılıklara da sebebiyet vermektedir. O nedenle bölüm mezunlarının ya da öğrencilerinin küresel işgücü piyasasında rekabet edebilmeleri için, başlangıçta yapılması gereken Türkiye genelinde çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinde Türkçe olan eğitim dilinin İngilizce’ye çevrilmesi ve zorunlu hazırlık programının konulmasıdır. Programın %100 İngilizce olması şart değildir. Ancak bilhassa ekonomi ve ekonominin uzantısı (uygulamalı) derslerde bölümü yabancı dil ağırlıklı bir yapıya dönüştürmek bir taraftan bölümdeki öğrenci profilinin iyileşmesini diğer taraftan ise mezun olan öğrencilerin dil problemi olmadan bölümden mezun olmalarını sağlayacaktır. Belirli bir dil yetkinliğine ulaşmış öğrenciler sadece yerel ya da mahalli niteliğe sahip işlerde değil, aynı zamanda

uluslararası düzlemdeki işlerde kolaylıkla istihdam edilebileceklerdir. Ayrıca bu şekilde mezun öğrenciler ikincil işlerde çalışmak durumunda kalmayacakları gibi, işsizlikle ve eksik istihdamla ilgili sorunlarını da büyük ölçüde çözüme kavuşturmuş olacaklardır.

Öneri 2: Müfredatta Uygulamalı Ekonomi ve Muhasebe Derslerinin Sayısının Arttırılması ve Zorunlu Hale Getirilmesi

Bölüm mezunlarının uluslararası okullarda IB, AP, AS/A Level ya da IGCSE ekonomi dersleri verebilmeleri ve bu kapsamda ekonomi öğretmeni olarak çalışabilmeleri açısından derslerin İngilizce olarak verilmesi kaydı şartıyla müfredatta uygulamalı ekonomi ve muhasebe derslerinin sayısının arttırılması ve bu derslerin seçmeli yerine ‘zorunlu’ hale getirilmesi elzemdir. Uygulamalı ekonomi ve muhasebe derslerinin sayısının arttırılmasının yanında bu derslerde teorik düzlemde konular anlatıldıktan sonra daha önce IB, AP, AS/A Level veya IGCSE ekonomi sınavlarında çıkmış soruların çözümü yapılmalı ve öğrencilerin mesleki anlamda donanımları arttırılmalıdır. Ekonomi dersleri ile birlikte muhasebe derslerinin sayısında ve içeriğinde bu şekliyle bir güncelleme yapılmak istenmesinin sebebi özellikle Avustralya ya da Yeni Zelanda gibi ülkelerde bulunan bazı okullarda ekonomi öğretmeni ile birlikte muhasebe öğretmenine de ciddi anlamda ihtiyaç duyulmasından kaynaklanmaktadır (Tes, 2023). Bu şekilde yeniden yapılandırılmış bir çalışma ekonomisi bölümünden mezun bir öğrenci uluslararası okullarda hem ekonomi hem de muhasebe öğretmeni olarak kolaylıkla iş bulabilecektir.

Öneri 3: Ekonomi Derslerinde IB, AP, AS/A Level veya IGCSE Sınavları ile Uyumlu Yayınların (Ders Kitabı veya Yardımcı Kaynak) Kullanımı

Ekonomi derslerinde ‘nicelik’ ve ‘nitelik’ olarak değişikliklerle birlikte ders kitabı ya da yardımcı kaynak olarak kullanılan öğretim materyallerinin de yenilenmesi ve revize edilmesi oldukça elzemdir. Öncelikle ders kitabı olarak kullanılacak materyallerin IB, AP, AS/A Level veya IGCSE sınavları ile uyumlu bir içeriğe sahip olması ve uluslararası tanınırlığı yüksek yayınevleri tarafından basımı yapılan bir materyal olması gerekmektedir. Bu alanda uluslararası ölçekte kendini kanıtlamış oldukça iyi yayınlar olması dolayısıyla bu yayınların tercih edilmesi büyük bir önem arz etmektedir.

Öneri 4: IB, AP, AS/A Level ya da IGCSE Sınavlarından Birine Girmiş ve İyi Bir Puan Almış Olma Koşulu

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünden mezun olmak için; IB, AP, AS/A Level ya da IGCSE sınavlarından birine girmiş ve iyi bir puan almış olma koşulunun getirilmesi bölüm mezunlarının uluslararası okullarda istihdam edilmesini kolaylaştıracak bir diğer unsurdur. Mezuniyet açısından böylesi bir koşulun getirilmesinin temel sebebi, gerek tes.com, gerek diğer iş arama platformlarındaki ekonomi öğretmenliği ilanlarında da görüldüğü üzere, daha önce bu sınavlarda iyi puanlar almış öğretmenlerin diğerlerine kıyasla daha fazla tercih edildiğinin gözlemlenmesidir.

Öneri 5: IB Ekonomi Sertifikasına Sahip Olma Koşulu

Mezun öğrencilerin IB Ekonomi sertifikasına sahip olmaları bu işgücü piyasasında istihdam edilebilirliği ciddi anlamda kolaylaştıracak ve ekonomi öğretmenliği bağlamında farklı iş imkânlarına olanak sağlayacaktır. Bu sertifika ortalama bir buçuk ya da iki ay sürecek online bir eğitim ile alınabilmektedir. Eğitimler, bir danışman (öğretmen) eşliğinde Uluslararası Bakalorya Kurumu tarafından organize edilmekte ve verilmektedir. İlgili eğitimler ekonomi dersine ilişkin konu anlatımından ziyade IB ekonomi programının mantığını, işleyişini ve kazanım değerlendirme ölçütlerini öğretmeye yönelik bir biçimde sürdürülmektedir. Öğrenci merkezli bir biçimde devam eden eğitimler esnasında adaylardan haftalık olarak ve bol miktarda ödev yapmaları beklenmekte ve devam

mecburiyeti aranmaktadır. Programda görevli öğretmenler tarafından ödevlerin yapılıp yapılmadığına veya ödevlerdeki eksikliklere ilişkin sıklıkla geri bildirim verilmektedir.

Öneri 6: IELTS Sınavından 7 ve Üstü Puan Alma Koşulu

Uluslararası okullarda eğitim dili geneli itibariyle İngilizce'dir. Bu nedenle bu alanda ekonomi öğretmeni olarak istihdam edilmek isteyen adayların ikinci bir dil olarak İngilizce yetkinliklerini geliştirmeleri ve bunu da uluslararası anlamda ispatlamaları ya da belgelendirmeleri büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla yeniden yapılandırılmış şekliyle Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümlerinden mezun olacak öğrencilerden mutlaka okuma, yazma, konuşma, dinleme olmak üzere, dört farklı dil becerisini ölçümleyen IELTS ve TOEFL gibi sınavlara girmeleri ve IELTS'den minimum 7, TOEFL'dan ise minimum 90 almaları zorunlu tutulmalıdır. Bahse konu dil sınavlarından alınan yüksek puanlar işe alımı kolaylaştırmakta diğer taraftan Türkiye'de faaliyet göstermekte olan uluslararası okullarda işe girildiğinde bu puanlardan kaynaklı olarak ücret skalası bir hayli yükselmekte ve çalışanın gelirlerinin artmasına ciddi katkı sağlanmaktadır.

Öneri 7: Qualified Teacher Status (Nitelikli Öğretmen Statüsü) Belgesi ya da Pedagojik Formasyon Alma Koşulu

Bölüm mezunlarının nitelikli öğretmen statüsü belgesine sahip olması Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümlerindeki standartları yükseltecek ve bölüm mezunlarına ekonomi öğretmenliğinin kapısını aralayacaktır. Bu belge, uluslararası düzlemde ve bilhassa bu bağlamda faaliyet göstermekte olan okullarda bir nevi nitelikli bir öğretmen olunduğunun 'kanıtı' mahiyetindedir. Daha çok Birleşik Krallık'ta faaliyet göstermekte olan uluslararası okullarda öğretmen olabilmek için, bir ön şart olarak istenmektedir. Diğer taraftan Türkiye'de bulunan uluslararası okullarda ekonomi öğretmeni olabilmek için, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölüm öğrencilerinin eğitim fakültelerinden pedagojik formasyon almaları gerekmektedir. Nitekim pedagojik formasyona sahip olmayan bölüm mezunu öğrencilerin Türkiye'de yasal düzlemde öğretmenlik yapması olası değildir.

Öneri 8: Uluslararası Okullarda En Az İki Dönem Staj Yapmış Olma Koşulu

Türkiye'de bulunan uluslararası okullarda ekonomi öğretmeni olmak isteyen ve pedagojik formasyon alma evresindeki bölüm mensuplarından ekonomi ya da işletme alanlarında zorunlu olarak staj yapmaları istenmelidir. Bu staj süreleri bir yıldan az olmamalı ve danışman bir hoca eşliğinde yürütülmelidir. Böylelikle bölüm öğrencileri öğretmenlik mesleğinin inceliklerini deneyimleyecek, diğer taraftan ikinci bir dilde ders anlatma yeteneklerini olabildiğince geliştirmiş olacaklardır.

Öneri 9: Uluslararası Okullara İş Başvurusu ile İlgili Oryantasyon Eğitimlerinin Verilmesi

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilere bölümde görev yapmakta olan uzman bir akademisyen tarafından mezuniyet öncesinde hangi iş arama kanallarını kullanabileceklerine ilişkin detaylı bilgiler verilmelidir. Ayrıca uluslararası okullarda ekonomi öğretmeni olarak çalışmak isteyen bir adayın nasıl bir başvuru dosyası hazırlaması, bu başvuru dosyasında hangi belgelerin (özgeçmiş, niyet mektubu, referans listesi, mezuniyet diplomaları, transkriptler, vb.) bulunması ve bu evraklar hazırlanırken hangi hususlara dikkat edilmesi gerektiği hakkında profesyonel ölçekte etraflıca bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Öneri 10: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümlerinin Bulunduğu İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri'nin İşletme Okulları ve Programları Akreditasyon Konseyi (AACSB) Tarafından Akredite Edilmesi

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümlerine evrensel bir kimlik kazandırması bakımından bu kriter de diğerleri gibi oldukça önemlidir. AACSB, bir fakülte ya da okulun vizyon ve misyonu, sahip olduğu akademisyenlerin ve verdikleri eğitimlerin kalitesi, araştırma ve geliştirmeye katkıları ve bölümlerde okutulan müfredatlar şeklinde sıralanabilecek bir dizi kriter çerçevesinde uluslararası bağlamda yetkin olup olmadığını göstermektedir (AACSB, 2023). Türkiye’de bu kurum tarafından akredite edilmiş İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler fakültelerinin sayıları bir hayli azdır. Bu kurum yoluyla akredite edilmiş fakültelerden mezun adayların lisans ve lisansüstü diplomaları dünyanın tamamı tarafından tanınmakta ve küresel düzlemde istihdam edilebilirlik açısından büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Ancak AACSB standartlarındaki akreditasyonun sadece çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinde değil; topyekûn fakülteler düzleminde radikal değişimi ve dönüşümü beraberinde getireceği unutulmamalıdır. O nedenle iyi yönetilmesi ve emek verilmesi gereken bir süreç olduğunun altı çizilmelidir.

Öneri 11: Uluslararası Yetkinliğe Sahip Akademik Personel İstihdamına Öncelik Verme

Çalışma Ekonomisi Bölümü’nün uluslararası standartlara uygun bir biçimde yapılandırılması ayrıca bölümde ders veren akademisyenlerin de uluslararası yetkinliğe sahip olmasını zorunlu kılmaktadır. Buna ek olarak, ikinci dilde ders verebilecek ve lisansüstü eğitimini yurtdışındaki prestijli üniversitelerde tamamlamış öğretim üyesi ve araştırmacıların sayısının artırılması oldukça elzemdir. Bölümün küresel ölçekte reorganizasyonu uluslararası yetkinliğe haiz, mobilitesi yüksek, evrensel eğitim sistemini yakından tanıyan akademik personelin varlığı ile ancak mümkündür. Dolayısıyla sadece içsel işgücü piyasası dinamikleri⁵ ile değil; aynı zamanda rekabetçi özelliğe haiz uluslararası işgücü piyasası parametrelerine göre ilgili çalışmaların yürütülmesi ve bölüm mezunu öğrencilerin uluslararası okullarda ekonomi öğretmeni olarak istihdam edilebilirliğinin artırılması için akademik personel düzeyinde de gerekli değişimlerin yapılması büyük bir önem taşımaktadır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Uluslararası okullar dünyanın dört bir tarafında faaliyet gösteren, eğitim dili İngilizce olan, çok dilli, çok dinli ve çok kültürlü eğitim kurumlarıdır. Bu doğrultuda çalışmanın temel amacı, bu iş piyasasında ekonomi öğretmeni olmanın sağladığı avantajlar, sorunlu yönler ve koşullar üzerinde durmak ve özellikle Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölüm mensupları ve mezunlarının bu iş imkânlarından nasıl daha “kolay” faydalanabileceği hususunda yeni bir perspektif sunmaktır.

Öğretmenlik ve idarecilik düzeyinde pek çok açık işin bulunduğu uluslararası okullar, ekonomi öğretmeni bağlamında da ciddi iş imkânları sunmaktadır. Uluslararası okulların prestij ve saygınlıklarını arttırmak amacıyla IB, AP, AS/A Level, IGCSE şeklinde uluslararası sınavlara girecek öğrenciler için, ekonomi dersinden elde edecekleri yüksek puanlar kritik bir rol üstlenmektedir. Bu

⁵ İçsel işgücü piyasası, firmanın istihdam ve ücret koşullarının piyasa güçleri tarafından değil; kurumsal faktörlerce belirlendiği işgücü piyasası türüdür. Daha açık ifadesiyle, işlerin belirli beceriler ve niteliklere göre birbirini takip eden ‘basamaklar’ biçiminde sınıflandırıldığı içsel işgücü piyasaları, herhangi bir firmanın ya da işletmenin işgücü ihtiyacını dışarıdan değil de firma içinden mevcut personelin terfi ettirilmesi esasına dayalı olarak gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. İçsel işgücü piyasalarında giriş ya da başlangıç düzeyindeki işlerde ücretler belirlenirken, her ne kadar piyasa güçleri, başka bir ifadeyle, arz ve talep mekanizması etkili olsa bile işgücü piyasasının diğer basamaklarında ücretler tespit edilirken ‘gelenekler’ ve ‘kurumsal’ faktörler daha baskın hale gelmektedir. O bakımdan içsel işgücü piyasaları gerek işçi gerek işveren açısından birtakım kazanımları da beraberinde getirmektedir. İşçilerin daha fazla iş güvenliği ya da terfi imkânı elde etmeleri, işçi devir hızının azalması, dışsal işgücü piyasalarının neden olduğu rekabetten korunmak sistemin çalışanlara sağladığı avantajlar arasında yer almaktadır. İşe yerleştirme maliyetlerini düşürmesi, net bir biçimde belirlenmiş iş basamaklarının çalışanları daha disiplinli ve özverili çalışmaya sevk etmesi ve öğrenmeye açık hale getirmesi içsel işgücü piyasalarının işveren tarafındaki olumlu yönleri olarak ele alınmaktadır (Biçerli, 2011: 196-199).

durumun her geçen gün bu okullardaki ekonomi öğretmeni pozisyonlarının önemini ve istihdamını arttırdığı savunulabilir. Ayrıca bahse konu okullarda sunulan IB, AP, AS/A Level ya da IGCSE gibi programlar; mikro ekonomi, makro ekonomi ve uluslararası ekonomi gibi derslerin okutulduğu ekonomi öğretmenliğini cazip hale getirmekte ve ilgililere dünyanın dört bir tarafında oldukça iyi koşullarda çalışma, istihdam edilme ve bir dünya vatandaşı olma fırsatı sağlamaktadır. Dolayısıyla üniversitelerin ekonomi, çalışma ekonomisi, işletme, finans, ekonometri ya da muhasebe gibi bölümlerinden mezun olan öğrencilerin bu işgücü piyasasında istihdam edilmeleri pekâlâ mümkündür. Öncelikle bahse konu bölümlerden mezun olduğuna ilişkin lisans, yüksek lisans ya da doktora diplomasına sahip olunması ön şart olarak istenmekte, sonrasında ise tecrübe, akıcı düzeyde bir İngilizce bilgisi, pedagojik formasyon (yurtiçi), nitelikli öğretmen statüsü belgesine sahip olma, kıdem, sadece teorik düzlemde değil, aynı zamanda uygulamalı ekonomi alanında konu anlatımı ve soru çözme deneyimi, Uluslararası Bakalorya Kurumu tarafından verilen eğitimlere katılarak gerekli ekonomi öğretmenliği sertifikalarının alınması bu branşta genellikle aranılan koşullar arasında yer almaktadır. Tabii ki bu koşulların tamamı her bir okul tarafından istenmemektedir ve/fakat iş arama platformlarında bu koşulların ön plana çıktığı gözlenmektedir.

Çalışmada, ekonomi öğretmenliği pozisyonlarına başvuru amacıyla en çok kullanılan iş arama platformlarına da değinilmiş olup, bu bağlamda tes.com (1), search associates.com (2), edvectus.com (3), higher ed jobs (4), iss.edu (5), indeed.com (6), linkedIn (7) olmak üzere, toplamda yedi temel iş arama “kanalı” tespit edilmiştir. Dolayısıyla ekonomi öğretmeni olarak çalışmak isteyen adaylar bu platformlar üzerinden profesyonel düzeyde iş başvuruları gerçekleştirebilecekler ve bir sonraki adımda iş mülakatlarına katılabileceklerdir. O bakımdan çalışma, çok fazla bilgiye sahip olunmayan bu sahada istihdam edilmek isteyen ilgililere kılavuzluk yapmayı da amaçlamaktadır.

Adı geçen platformlar üzerinden ekonomi öğretmenliği pozisyonuna yönelik yapılan başvuruların olumlu sonuçlanması durumunda adaya oldukça iyi çalışma olanakları sunulmaktadır. Uluslararası okul piyasasında sunulan bu imkânlar dünya ölçeğinde standart hale gelmiş durumdadır. Bu fırsatlar arasında; çalışanlara kira yardımlarının yapılması ya da ev bulma konusunda kolaylıklar sağlanması, yıllık gidiş-dönüş uçak bileti giderlerinin karşılanması, yol harcırahlarının ödenmesi, çalışanın kendisi ve ailesinin vize masraflarının karşılanması, öğretmenlerin çalışacakları okulda çocuklarına çoğu kez ücretsiz veya bazı okullarda eğitim öğretim ücretlerinden %70 ya da %80'lere varan oranlarda ciddi indirimler yapılarak eğitim görme hakkının sağlanması, çalışanlar için ücretsiz kahvaltı ve öğle yemeği verilmesi, evden işe ya da işten okula gidiş ve dönüşlerde ücretsiz servis imkânı sunulması, tüm öğretmenlere olimpiik yüzme havuzlarda dâhil olmak üzere, okuldaki spor komplekslerinden ücretsiz olarak faydalanma hakkının sağlanması, yine öğretmenlere teknolojiden faydalanabilmek adına ücretsiz olarak dizüstü bilgisayarların takdim edilmesi, departmanlara ayrılmış tüm uluslararası okullarda tıpkı üniversitelerde olduğu şekliyle öğretmenlere akademik çalışmalarını kolaylaştırmak adına ayrı ayrı oda tahsis edilmesi, bazı okullarda konaklama, alışveriş veya tatil gibi konularda kayda değer indirimlerin yapılması, çalışanların tamamının uluslararası bir sosyal güvenceye kavuşturulması ve böylelikle yüksek prim ve iyi koşullarda emekli olma fırsatının sağlanması gibi bir dizi imkân yer almaktadır. Ancak bu okullarda çalışan devir hızının bir hayli yüksek oluşu ve adaptasyon sorunlarının varlığı da gözden kaçırılmamalıdır. Dolayısıyla bu okullarda istihdam edilebilirliğe ilişkin bir fayda maliyet analizi yapıldığında, faydanın maliyetten çok daha yüksek olduğu çıkarımında da bulunulabilir.

Türkiye’de farklı üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinin uluslararası okul işgücü piyasasının sunmuş olduğu fırsatlardan nasıl daha etkili faydalanabileceği konusu çalışmanın esas çıkış noktasını oluşturmaktadır. Çalışmanın genelinde, bir

tarafından çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerine yönelik eksiklikler ortaya konmuş, diğer taraftan bu eksikliklerin nasıl giderilebileceğine ilişkin evrensel bir perspektife ve bu doğrultuda önerilere de yer verilmiştir. Çalışma ekonomisi bölümlerindeki kısıtlılıklar, öğrenci (a), akademisyen (b), bölüm/fakülte (c) ve müfredat (d) başlıkları altında ele alınmıştır. Çalışma ekonomisi bölümünün uluslararası okul işgücü piyasasına entegrasyonu amacıyla yapılacak düzenlemelerin de bu başlıklar çerçevesinde analiz edilmesi oldukça önem arz etmektedir. Araştırmacı tarafından tavsiye edilen ve bu doğrultuda topyekûn yapılacak düzenlemeler arasında; eğitim dilinin ‘tamamıyla’ ya da ‘kısmi’ olarak değiştirilmesi, müfredatta uygulamalı ekonomi ve muhasebe derslerinin sayısının artırılması ve zorunlu hale getirilmesi, ekonomi derslerinde IB, AP, AS/A Level veya IGCSE sınavları ile uyumlu yayınların (ders kitabı veya yardımcı kaynak) kullanımı, IB, AP, AS/A Level ya da IGCSE sınavlarından birine girmiş ve iyi bir puan almış olma koşulu, IB ekonomi sertifikasına sahip olma şartı, IELTS sınavından 7 ve üstü puan alma koşulu, qualified teacher status (nitelikli öğretmen statüsü) belgesi ya da pedagojik formasyon alma koşulu, uluslararası okullarda en az iki dönem staj yapmış olma şartı, uluslararası okullara iş başvurusu ile ilgili oryantasyon eğitimlerinin verilmesi, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinin bulunduğu iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin işletme okulları ve programları akreditasyon konseyi (AACSB) tarafından akredite edilmesi, uluslararası yetkinliğe sahip akademik personel istihdamına öncelik verme gibi öneriler yer almaktadır. Bir liste halinde sunumu yapılan bu düzenlemeler, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinin evrensel eğitim kriterleri temelinde yeniden yapılandırılmasına katkı sağlayacak, böylelikle bölümlerin uluslararası ölçekteki ağırlıkları artarken diğer taraftan bölüm mezunlarının istihdamı ve iş bulması noktasında kayda değer ilerlemeler sağlanacaktır. Dolayısıyla bölüm mezunları için işsiz kalma ile birlikte eksik istihdam ya da kayıt dışı istihdam riskleri de minimize edilmiş olacaktır.

Etik Beyan

“Uluslararası Okullarda İstihdam Olanakları: Fırsatlar ve Koşullar” başlıklı çalışmanın yazılması ve yayınlanması süreçlerinde araştırma ve yayın etiği kurallarına riayet edilmiş ve çalışma için elde edilen verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışmada yazar, çalışmanın yazılmasından taslağın oluşturulmasına kadar tüm süreçlere katkı yapmış ve nihai halini okuyarak onaylamıştır.

Çatışma Beyanı

Yapılan bu çalışma gerek bireysel gerekse kurumsal/örgütsel herhangi bir çıkar çatışmasına yol açmamıştır.

KAYNAKÇA

AACSB, (2023). <https://www.aacsb.edu/educators/accreditation>, (27.11.2023).

Al Riyami, A., Afifi, M., ve Mabry, R. M. (2004). Women's Autonomy, Education and Employment in Oman and Their Influence on Contraceptive Use. *Reproductive Health Matters*, 12(23), 144-154.

Apstudents.ap-scores, (2023). <https://apstudents.collegeboard.org/about-ap-scores>, (13.09.2023).

Apstudents.collegeboard, (2023). <https://apstudents.collegeboard.org/about-ap-scores/ap-score-scale-table>, (13.09.2023).

Yüksel, H. (2025). Uluslararası Okullarda İstihdam Olanakları: Fırsatlar ve Koşullar. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1473-1504.

Apstudents, (2023). <https://apstudents.collegeboard.org/course-index-page>, (12.09.2023).

Apstudents, (2023). <https://apstudents.collegeboard.org/course-index-page>, (13.09.2023)

Bates, R. (2012). Is Global Citizenship Possible, and Can International Schools Provide It? *Journal of Research in International Education*, 11(3), 262-274.

Benson, J. (2011). An Investigation of Chief Administrator Turnover in International Schools. *Journal of Research in International Education*, 10(1), 87-103.

Biçerli K. (2011). *Çalışma Ekonomisi*. 6. Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık.

Brooks, R., ve Waters, J. (2015). The Hidden Internationalism of Elite English Schools. *Sociology*, 49(2), 212–228.

Brown, P. (2003). The Opportunity Trap: Education and Employment in a Global Economy. *European Educational Research Journal*, 2(1), 141-179.

Brummitt, N. and Keeling, A. (2013). *Charting the Growth of International Schools*. Pearce, R. (Ed) *International Education and Schools: Moving Beyond the First 40 Years* (25-36) içinde. London: Bloomsbury Academic.

Bunnell, T., ve Poole, A. (2023). International Schools in China and Teacher Turnover: The Need for a More Nuanced Approach Towards Precarity Reflecting Agency. *Asia Pacific Journal of Education*, 43(2), 463-478.

Bunnell, T., Fertig, M., ve James, C. (2016). What is International about International Schools? An Institutional Legitimacy Perspective. *Oxford Review of Education*, 42(4), 408-423.

Cambridge Assessment International Education Syllabus.

Cambridgeinternational, (2023). <https://www.cambridgeinternational.org>, (13.09.2023).

Cambridgeinternational, programmes-andqualifications/cambridge-igcse, (2023). <https://www.cambridgeinternational.org/programmes-and-qualifications/cambridge-upper-secondary/cambridge-igcse>, (15.09.2023).

Cambridgeinternational, programmes-andqualifications, (2023). <https://www.cambridgeinternational.org/programmes-and-qualifications/cambridge-upper-secondary/cambridge-igcse/qualification>, (15.09.2023).

Cambridgeinternational, programmes-and-qualifications/cambridge-igcse-economics (2023). <https://www.cambridgeinternational.org/programmes-and-qualifications/cambridge-igcse-economics-0455/>, (15.09.2023).

Canterford, G. (2003). Segmented Labour Markets in International Schools. *Journal of Research in International Education*, 2(1), 47-65.

Chajewski, M., Mattern, K. D., ve Shaw, E. J. (2011). Examining the Role of Advanced Placement® Exam Participation in 4-year College Enrollment. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 30(4), 16-27.

Çelik, M. (2018). The Effect of Psychological Capital Level of Employees on Workplace Stress and Employee Turnover Intention. *Innovar: Revista de Ciencias Administrativas y Sociales*, 28(68), 67–75.

- Yüksel, H. (2025). Uluslararası Okullarda İstihdam Olanakları: Fırsatlar ve Koşullar. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1473-1504.
- Dunne, S., ve Edwards, J. (2010). International Schools as Sites of Social Change. *Journal of Research in International Education*, 9(1), 24-39.
- Edvectus, (2023). <https://www.edvectus.com>, (30.10.2023).
- Frederiksen, A. (2017). Job Satisfaction and Employee Turnover: A Firm-Level Perspective. *German Journal of Human Resource Management / Zeitschrift Für Personalforschung*, 31(2), 132–161.
- Gordon, A. L. (2020). Educate–Mentor–Nurture: Improving the Transition from Initial Teacher Education to Qualified Teacher Status and Beyond. *Journal of Education for Teaching*, 46(5), 664-675.
- Googlepictures, (2023). <https://www.googlepictures.com>, (03.12.2023).
- Gray, J. A., ve Summers, R. (2016). Enabling School Structures, Trust, and Collective Efficacy in Private International Schools. *International Journal of Education Policy and Leadership*, 11(3), 1-15.
- Grissom, J. A., Nicholson-Crotty, J., ve Keiser, L. (2012). Does My Boss’s Gender Matter? Explaining Job Satisfaction and Employee Turnover in the Public Sector. *Journal of Public Administration Research and Theory: J-PART*, 22(4), 649–673.
- Gurantz, O. (2021). How College Credit in High School Impacts Postsecondary Course-Taking: The Role of Advanced Placement Exams. *Education Finance and Policy*, 16(2), 233-255.
- Hall, D., ve Thomas, H. (2005). Collaborative Activity between School and College Sixth Forms and Higher Education Institutions. *Research in Post-Compulsory Education*, 10(2), 183-198.
- Hayden, M. C., ve Thompson, J. J. (1998). International Education: Perceptions of Teachers in International Schools. *International Review of Education*, 44, 549-568.
- Hayden, M. C., Rancic, B. A., ve Thompson, J. J. (2000). Being International: Student and Teacher Perceptions from International Schools. *Oxford Review of Education*, 26(1), 107-123.
- Hayden, M., ve Thompson, J. (1995). International Schools and International Education: A Relationship Reviewed. *Oxford Review of Education*, 21(3), 327–345.
- Hayden, M., ve Thompson, J. J. (2008). *International Schools: Growth and Influence*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Haywood, T. (2015). *International Mindedness and Its Enemies*. M. Hayden, J. Levy, and J. Thompson (Ed) The SAGE Handbook of International Education (Second Edition) (45-58) içinde. London: SAGE Publications Ltd.
- Heyward, M. (2002). From International to Intercultural: Redefining the International School for a Globalized World. *Journal of Research in International Education*, 1(1), 9-32.
- Higherredjobs, (2023). <https://www.higheredjobs.com>, (30.10.2023).
- Hoang, P. (2016). *For the IB Diploma Business Management and Revision Guide*. UK: Hodder Education.
- Ibeconomist, (2023). <http://ibeconomist.com/ib-economics-hlsl-exams-structure/>, (12.09.2023).
- Ibo.org/about, (2025). <https://www.ibo.org/about-the-ib/facts-and-figures>, (13.02.2025).
- Ibo, (2023). <https://www.ibo.org/programmes/>, (11.09.2023).

- Yüksel, H. (2025). Uluslararası Okullarda İstihdam Olanakları: Fırsatlar ve Koşullar. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1473-1504.
- Ibo.org, (2025). <https://www.ibo.org/programmes/find-an-ib-school/>, (13.02. 2025).
- Ibo.org/programmes, (2023). <https://www.ibo.org/programmes/diploma-programme/curriculum/individuals-and-societies/economics>, (12.09.2023).
- Indeed, (2023). <https://www.indeed.com>, (13.11.2023).
- Iscresearch, (2023). <https://iscresearch.com/international-school-data-for-2022/>, (08.09.2023).
- ISC, (2015). ISC The International School Consultancy. Faringdon: The International School Consultancy.
- Iss, (2023). <https://www.iss.edu> (13.11.2023).
- Qualifications.pearson, (2023). <https://qualifications.pearson.com>, (11.09.2023).
- Searchassociates, (2023). <https://www.searchassociates.com>, (30.10.2023).
- Searchassociates/schools, (2023). <https://www.searchassociates.com/schools/turkiye/>, (19.11.2023).
- Stimpson P & Farquharson A. (2015). *Cambridge International AS and A Level Business Coursebook*. UK: Cambridge University Press.
- Jeong, D. W. (2009). Student Participation and Performance on Advanced Placement Exams: Do State-Sponsored Incentives Make a Difference?. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 31(4), 346-366.
- Joslin, P. (2002). Teacher Relocation: Reflections in the Context of International Schools. *Journal of Research in International Education*, 1(1), 33-62.
- Judson, E., ve Hobson, A. (2015). Growth and Achievement Trends of Advanced Placement (AP) Exams in American High Schools. *American Secondary Education*, 59-76.
- Leach R. (1969) *International Schools and their Role in the Field of Education*. Oxford: Pergamon Press.
- Lewandowski, N. (2012) *International Education is Becoming a Gold Mine*. Expat Marketing, <http://expatmarketing.com/news/expat-trends/international-school-growth>, (08.09.2023).
- MacDonald, J. (2006). The International School Industry: Examining International Schools through an Economic Lens. *Journal of Research in International Education*, 5(2), 191-213.
- Mancuso, S. V., Roberts, L., ve White, G. P. (2010). Teacher Retention in International Schools: The Key Role of School Leadership. *Journal of Research in International Education*, 9(3), 306-323.
- Mayer, M. (1968) *Diploma: International Schools and University Entrance*. New York: The Twentieth Century Fund.
- McKillip, M. E., ve Rawls, A. (2013). A Closer Examination of the Academic Benefits of AP. *The Journal of Educational Research*, 106(4), 305-318.
- Naafs, S., ve Skelton, T. (2020). Introduction: 'Youthful Futures? Aspirations, Education and Employment in Asia'. *Realities and Aspirations for Asian Youth*. Routledge, 1-14.
- Odland, G, (2008). *An Investigation into Teacher Turnover in International Schools*. Seton Hall University Dissertations and Theses (ETDs).
- Odland, G., ve Ruzicka, M. (2009). An Investigation into Teacher Turnover in International Schools. *Journal of Research in International Education*, 8(1), 5-29.

Yüksel, H. (2025). Uluslararası Okullarda İstihdam Olanakları: Fırsatlar ve Koşullar. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1473-1504.

Peterson A. (1987) *Schools Across Frontiers: The Story of the International Baccalaureate and the United World Colleges*. La Salle, Illinois: Open Court.

Pierce, L., ve Snyder, J. A. (2015). Unethical Demand and Employee Turnover. *Journal of Business Ethics*, 131(4), 853–869.

Reich, M., Gordon, D. M., ve Edwards, R. C. (1973). A Theory of Labor Market Segmentation. *The American Economic Review*, 359-365.

Schofield, T. (2007). Student and Tutor Perceptions of the Role of the Tutor in a Sixth Form College. *Pastoral Care in Education*, 25(1), 26-32.

Shukla, A., Srinivasan, R., ve Chaurasia, S. (2013). Impact of Work Related Attitudes on Turnover Intention. *Indian Journal of Industrial Relations*, 49(1), 111–122.

Singh, P., ve Loncar, N. (2010). Pay Satisfaction, Job Satisfaction and Turnover Intent. *Relations Industrielles / Industrial Relations*, 65(3), 470–490.

Stevens, D. (2010). A Freirean Critique of the Competence Model of Teacher Education, Focusing on the Standards for Qualified Teacher Status in England. *Journal of Education for Teaching*, 36(2), 187-196.

Stoten, D. W. (2014). Are We There Yet? Progress in Promoting Independent Learning in a Sixth Form College. *Educational Studies*, 40(4), 452-455.

Tanu, D. (2014). Becoming “International”: The Cultural Reproduction of the Local Elite at an International School in Indonesia. *South East Asia Research*, 22(4), 579–596.

Taylor ve Francis Group; Langford, M. (2012). Global Nomads, Third Culture Kids and International Schools. *International Education, Principles and Practice*, 18(2), 28-43.

Terwilliger, R. I. (1972). International Schools—Cultural Crossroads. *The Educational Forum*, 36(3), 359-363.

Tes, (2023). <https://www.tes.com>, (01.11.2023).

Tes, (2023). <https://www.tes.com>, (03.11.2023)

Tes, (2023). <https://www.tes.com>, (30.10.2023).

Extended Abstract

The Possibilities of Employment at International Schools: Opportunities and Requirements

Purpose: Considering labor economics and industrial relations departments in Turkey, the main objective of this article is to analyze international schools and their ‘employability’ on the basis of economics teacher positions. The numbers of IB DP, AP, AS/A Level, and IGCSE programs have been skyrocketing for the last two decades, and this reality contributes to the employment capacity of these institutions in a positive manner. That’s why; labor economics and industrial relations departments in Turkey are to be reformed to meet the global standards of education within these schools and to fill economics teacher vacancies, by means of which risks of unemployment, underemployment or undocumented employment can be minimized for the graduates of these majors. Therefore, this paper covers the theoretical framework of international schools, their criteria for employment as economics teacher on the one hand and a new model for the department of Labor Economics and Industrial Relations in Turkey so as to meet the international school standards on the other hand. The new model suggested in this paper includes a reformation from the department to curriculum and teaching staff. Namely, entire or partial transformation of the medium of instruction into English (a), enhancing the numbers of applied economics courses or accounting in curriculum (b), using international course books or textbooks in line with the contextual framework of IB, AP, AS/A Level or IGCSE Exams (c), taking IB, AP, AS/A Level or IGCSE Exams and getting a good grade for graduation from the department (d), possessing IB Economics certificate (e), taking IELTS exam and getting score 7 or above that (f), having qualified teacher status certificate and or pedagogy from Turkish Ministry of Education (g), having an internship in international schools for at least two terms (h), orienting students on the basis of job application to international schools (i), accrediting the schools in which the department of labor economics and industrial relations operate by Association to Advance Collegiate Schools of Business (AACSB) (j), employing much more international academic staff in the field (k) and etc. All these things will serve for the quality of the department and enhance the employment capacity of its graduates, which is the fundamental goal of education.

Method: Literature review method was used to analyze the portrayal and the contributions of international schools to employment. These schools all over the world suggest perfect opportunities for their employees from providing housing allowances and/or housing facilities to full tuition remissions for the dependents. Additionally, relocation allowances, providing sports facilities, breakfasts and lunches, which are free of charge, international insurances and meeting visa costs and annual returns of the teachers and their parents (tickets/flights) are also unique benefits. These kinds of benefits packages are absolutely the case for all international schools, yet still it can be referenced that Gulf Region (e.g. United Arab Emirates, Saudia Arabia, Kuwait, Oman, Bahrain, and Qatar) as well as several countries located in Far East Asia like China, Thailand, Taiwan, Singapore, Indonesia, and Malaysia are quite exceptional. On the other hand, recruitment as an economics teacher requires different things from the candidates. In other words, it is a tough and challenging process, and several conditions are to be fulfilled so as to be employed in these schools. First and foremost, graduation from a department like economics, labor economics, business, econometrics, and or accounting is a must. More than that having an IB DP diploma (certificate), qualified teacher status or its equivalent like pedagogy, and good or native like command of English, experiences, knowledge of applied microeconomics, macroeconomics, and international economics are other criteria to be met. Those having these credentials can be employed as “economics teacher” both in Turkey and in the world.

Result and Discussion: In accordance with these criteria stated well in advance, departments of labor economics and industrial relations in Turkey are to be reformed so that their graduates can compete in this global labor market and in order that they can find economics teacher positions in these international institutions. Therefore, this reformation period includes lots of transformational processes from curriculum and department to school and university level. First, on a curriculum basis, the numbers of applied economics and accounting courses are to be enhanced. The medium of instruction is to be converted on a partial or an entire level into English so that second language problems of the graduates of the departments are to be eliminated. What’s more, the academic staff that completes their MA and PhD in the countries where English is the main accent is to be prioritized. When it comes to the schools in which labor economics and industrial relations departments are operated in Turkey, it is to be demonstrated that these schools are to be reformulated upon the global standards of AACSB (Association to Advance Collegiate Schools of Business). As for the students of the departments, they are expected to prove their English language proficiencies through IELTS or TOEFL exams and to possess IB DP Economics Certificate. The internships in these international accredited schools can be beneficial and fantastic option for career development of labor economics and industrial relations students as well.

Yüksel, H. (2025). Uluslararası Okullarda İstihdam Olanakları: Fırsatlar ve Koşullar. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1473-1504.

Ekler: Dünya Geneline Uluslararası Okullara Örnekler⁶

Ek Görsel 1: Swiss Uluslararası Okulu, Yer: Dubai, Birleşik Arap Emirlikleri.



Ek Görsel 2: Letovo Uluslararası Okulu, Yer: Moskova, Rusya.



⁶ Googlepictures, (2023).

Yüksel, H. (2025). Uluslararası Okullarda İstihdam Olanakları: Fırsatlar ve Koşullar. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1473-1504.

Ek Görsel 3: Malvern Koleji, Yer: Chengdu, Çin.



Ek Görsel 4: Rugby Okulu, Yer: Pattaya, Tayland.



Yüksel, H. (2025). Uluslararası Okullarda İstihdam Olanakları: Fırsatlar ve Koşullar. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1473-1504.

Ek Görsel 5: Nexus Uluslararası Okulu, Yer: Singapur.



Ek Görsel 6: Terakki Vakfı Okulları, Yer: İstanbul, Türkiye.

